

Het grote effect van kleine details

Een onderzoek naar de invloed van concreetheid en de rol van details en emotie bij het toekennen van een sociaal oordeel

Iris Hofstra

S4399900

Bachelorscriptie Nederlandse Taal en Cultuur

Begeleider: Dr. L.G.M.M. Hustinx

Tweede beoordelaar: Prof. Dr. W. Spooren

5 april 2016

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1. Inleiding	1
1.1 Concreetheid en levendigheid	3
1.2 Effecten van concreetheid op begrijpelijkheid, opslag en overtuigingskracht	4
1.3 Concreetheid, oordelen en schuld	5
1.4 Concreetheid en de rol van details	8
1.5 Concreetheid en de rol van emotie-opwekkend taalgebruik	10
1.6 Effecten van concreetheid: theoretische verklaringen	10
1.7 Concreetheid in het onderhavige onderzoek	11
2. Methode	13
2.1 Materiaal	14
2.2 Manipulatiecontrole van het materiaal: het vooronderzoek	17
2.3 Instrumentarium	18
2.4 Design	20
2.5 Participanten	20
2.6 Procedure	21
3. Resultaten	21
3.1 Het sociale oordeel	21
3.2 Lengte als confounding factor	24
3.3 Recall	25
3.4 Begrijpelijkheid en voorstelbaarheid	28
4. Discussie en conclusies	29
4.1 Concreet versus abstract	30
4.2 Concreet met details versus abstract	30
4.3 Concreet met affectieve details versus abstract	31
4.4 Recall en verklaringen	32
4.5 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	33
5. Literatuur	36
6. Bijlagen	38
Bijlage 1: Alle argumenten zoals gebruikt in het onderzoek	38
Bijlage 2: Lijsten vooronderzoek	44
Bijlage 3: Overzicht t-toetsen vooronderzoek	50
Bijlage 4: Conditie 1 van het hoofdexperiment	51

Samenvatting

In een experiment is nagegaan of concreet geformuleerde argumenten overtuigender zijn dan abstract geformuleerde argumenten. Daarbij is gekeken naar wat de invloed is van het toevoegen van details en het oproepen van een emotie bij concrete argumenten. Participanten kregen een juridische casus te lezen en moesten aan de hand van drie voor- en drie tegenargumenten een sociaal oordeel geven, in dit geval een oordeel over de geschiktheid van een moeder voor haar zoon. Als de voorargumenten (argumenten die de geschiktheid van de vrouw als moeder bepleitten) concreet waren, waren de tegenargumenten (argumenten die tegen de geschiktheid van de vrouw als moeder pleitten) abstract en als de tegenargumenten concreet waren, waren de voorargumenten abstract. Vier extra condities werden ingevoegd, waarbij er bij de concrete voor- en tegenargumenten details zijn toegevoegd. In twee van de vier condities met details, bevatten de details emotie-opwekkend taalgebruik. Uit de resultaten bleek dat concrete argumenten met details overtuigender waren dan abstracte argumenten bij het toekennen van het geschiktheidsoordeel, waarbij het niet uitmaakte of er een emotie werd opgeroepen in die details. Concrete argumenten werden meer gereproduceerd en telden vaker mee bij het geven van een oordeel, waardoor de Availability Heuristic (Tversky & Kahneman, 1973) opgeworpen kon worden als verklaring voor de gevonden effecten.

1. Inleiding

Duidelijk en helder schrijven is niet gemakkelijk en het advies is daarom vaak: hanteer concreet taalgebruik. Uit onderzoek naar effecten van concreet taalgebruik, is gebleken dat concreet geschreven teksten zintuiglijk waarneembaarder zijn dan abstracte teksten (Douma, 1994). De zin: ‘de leeuw sprong naar de zebra’ is voorstelbaarder dan de zin: ‘het roofdier viel de prooi aan’. Bij het concrete ‘de leeuw sprong naar de zebra’ kan iedereen zich direct iets voorstellen, terwijl er bij de abstracte zin ‘het roofdier viel de prooi aan’ een heel scala aan mogelijkheden is van wat er precies wordt bedoeld.

Wanneer een tekst in een concrete stijl geschreven is, wordt de tekst doorgaans begrijpelijker, interessanter gevonden en wordt de tekst beter onthouden dan wanneer een tekst in een abstracte stijl geschreven is (Sadoski, Goetz & Fritz, 1993; Sadoski, Goetz & Rodriguez, 2000). Bovendien maken sommige onderzoeken aannemelijk dat concreet taalgebruik overtuigender is dan abstract taalgebruik en hierdoor invloed heeft op het geven van een oordeel over schuld (Reyes, Thompson & Bower, 1980; Shedler & Manis, 1986).

Toch is er vaak onduidelijkheid in het onderzoek naar concreetheid. De resultaten van onderzoeken naar effecten van concreet taalgebruik laten een wisselend beeld zien: soms blijkt concreet taalgebruik wel overtuigender dan abstract taalgebruik, maar in veel gevallen komt dit ook niet naar voren. Dit gebrek aan consistentie kan liggen aan het feit dat in veel onderzoeken concreetheid op veel verschillende manieren gemanipuleerd wordt. Zo is er

bijvoorbeeld het raakvlak met het concept ‘levendigheid’ en ook is niet duidelijk welke rol detaillering en affectiviteit spelen bij effecten van concreetheid. Stel dat er wordt gezegd: ‘de leeuw, die al drie dagen niets gegeten had, sprong naar het pasgeboren zebraatje.’ Is dat dan interessanter? Begrijpelijker? Concreter dan: ‘de leeuw sprong naar de zebra’?

In het onderhavige onderzoek zal geprobeerd worden om de verschillende aspecten van concreetheid bijeen te brengen in één onderzoek om op die manier een duidelijk beeld te krijgen van wat concreetheid nu daadwerkelijk is en hoe dit zou kunnen leiden tot een effect. Voor een deel gebaseerd op het experiment van Shedler en Manis (1986), zal in het onderhavige onderzoek worden gekeken naar de invloed van concreet taalgebruik in argumenten op het geven van een sociaal oordeel, in dit geval de geschiktheid van Ellen Jansen als moeder voor haar zoontje Tim. Er zijn drie argumenten die bepleiten dat zij een goede moeder is en drie argumenten die pleiten tegen haar geschiktheid als moeder.

Onderzocht zal worden of de stijl waarin de argumenten geschreven zijn (concreet of abstract) invloed heeft op een sociaal oordeel. Daarbij zal worden onderzocht wat de invloed van het toevoegen van details aan concrete argumenten is, en wat het oproepen van emotie doet met de overtuigingskracht van de argumenten. Dit is nog niet eerder onderzocht en is dus zeer exploratief.

In het onderhavige onderzoek zal de Availability Heuristic (Tversky & Kahneman, 1973) als mogelijke verklaring voor eventuele effecten worden aangehaald, maar ook de suggestie van Hansen en Wänke (2010), dat concrete informatie wordt gezien als voorstelbaarder, waarschijnlijker en daardoor ‘meer waar’ dan abstracte informatie, zal worden onderzocht.

Om het onderhavige onderzoek te onderbouwen is in de inleiding van dit onderzoek eerst nagegaan wat concreetheid volgens de literatuur inhoudt. Vervolgens is gekeken naar wat reeds uitgevoerd onderzoek ons leert over wat de invloed een concrete versus een abstracte tekst is op de begrijpelijkheid, interessantheid en de herinnering van de tekst en daarna is onderzocht of concrete tekst volgens de literatuur overtuigender is dan abstracte tekst. Hierbij worden onderzoeken naar levendigheid ook meegenomen, omdat de manipulatie van levendigheid en concreetheid in veel gevallen nauwelijks van elkaar verschilt. Zowel concrete als levendige teksten staan in onderzoeken tegenover abstracte teksten. Vervolgens worden een aantal onderzoeken besproken die betrekking hebben op de invloed van levendigheid op schuldoordelen en hierna worden de verklaringen voor gevonden effecten besproken. Tot slot is er nagegaan wat de rol van details is in effectonderzoeken en wat het oproepen van emotie doet met de verwerking van tekst. Zou emotie ook effect kunnen hebben op een sociaal oordeel?

1.1 Concreetheid en levendigheid

Om onderzoek te kunnen doen naar eventuele effecten van concreet taalgebruik, zal eerst besproken worden wat concreetheid precies inhoudt. Concreet taalgebruik staat tegenover abstract taalgebruik. Een woord als ‘piano’ is zeer concreet, terwijl een woord als ‘theorie’ abstract te noemen is. Om een concrete tekst te schrijven zijn concrete woorden nodig. Er zijn echter nog meer factoren die een tekst concreet maken. Schrijfadvisers zijn het over vier verschillende aspecten van concreetheid oneens bij het opstellen van een definitie van concreetheid (Douma, 1944, p. 17).

Het eerste aspect betreft de vraag of concreetheid zich op woord-, zins- of tekstniveau bevindt. Wanneer er vanuit gegaan wordt dat concreetheid iets is dat zich op woordniveau afspeelt, is er nog de discussie of het dan gaat om concrete zelfstandig naamwoorden of werkwoorden. Een concreet zelfstandig naamwoord is een woord dat naar iets tastbaars verwijst (zoals ‘hamer’). Als het gaat om werkwoorden, zijn werkwoorden concreet wanneer zij een concrete actie uitdrukken: ‘de buurman *bouwde* een schuurtje’ is abstracter dan ‘de buurman *timmerde* een schuurtje’ (Douma, 1994, p. 18).

Ten tweede bestaat er een verschil in opvatting over het criterium ‘zintuiglijke waarneembaarheid’ waaraan concrete woorden, zinnen of teksten aan zouden moeten voldoen. Kun je erop staan? Kun je ertegen aan lopen? Kun je het groen maken? Kun je het ruiken? Heeft het een smaak? zijn allemaal vragen die gesteld kunnen worden om vast te stellen of iets zintuiglijk waarneembaar is (Douma, 1994, p. 18-19). Het derde aspect betreft de vraag of concreetheid een absoluut of een gradueel begrip is. Kan iets in meer of mindere mate concreet zijn? Ten vierde is er de vraag of iets voor de één wel heel concreet is, maar voor de ander totaal niet (Douma, 1994, p. 17).

Abstracte teksten zijn de tegenhanger van concrete teksten, maar abstracte teksten worden ook vaak afgezet tegen levendige teksten. Het begrip ‘levendigheid’ hangt nauw samen met concreetheid. Een levendige tekst moet voldoen aan drie kenmerken, namelijk: levendige teksten zijn concreet en roepen beelden op, zijn emotioneel interessant en nabij in omgeving en tijd (Nisbett & Ross, 1980). Concreetheid is dus een onderdeel van levendigheid, en het aspect ‘concreet en roept beelden op’ kan als enige in taal worden weergegeven. Onderzoeken naar levendig taalgebruik zijn wat betreft de manipulatie te vergelijken met onderzoeken naar concreet taalgebruik. Er zullen verschillende onderzoeken naar concreetheid en levendigheid worden besproken, waarbij expliciet zal worden gemaakt hoe concreetheid of levendigheid is gemanipuleerd. In veel onderzoeken worden teksten

geconcretiseerd of verlevendigd door details toe te voegen. De rol van details zal later aan bod komen.

1.2 Effect van concreetheid op begrijpelijkheid, opslag en overtuigingskracht

Concrete teksten zijn begrijpelijker dan abstracte teksten en wanneer een concrete tekst gelezen werd, achtten participanten zichzelf bekender met het onderwerp, waren zij geïnteresseerder in het onderwerp en onthielden ze de tekst beter dan wanneer het abstracte teksten betrof. Concreetheid heeft dus een effect op begrijpelijkheid, bekendheid, interesse en reproductie (Sadoski, Goetz & Fritz, 1993, p. 300-301; Sadoski, Goetz & Rodriguez, 2000).

Er is echter een kanttekening te plaatsen bij de gevonden effecten van concreetheid. Waar het gaat om de realisering van concreetheid en abstractheid moet gezegd worden dat de concrete teksten een ander onderwerp hadden dan de abstracte teksten in de experimenten van Sadoski et al. (1993) en Sadoski et al. (2000). Zo gingen concrete teksten bijvoorbeeld over de keuken van oma met een pan, lepel en een mes, terwijl de abstracte teksten gingen over de vorming van het karakter (Sadoski et al., 2000, p 87). Het zou kunnen zijn dat de effecten die aan concreetheid worden toegedicht niet enkel komen door de stijl waarin de tekst geschreven is, maar eventueel ook door de verschillende onderwerpen van de tekst. Dit zou invloed gehad kunnen hebben op bijvoorbeeld de begrijpelijkheid, interesse en opslag.

Wanneer de teksten wel hetzelfde onderwerp hadden, bleek het dat levendigheid via eigeneffectiviteit invloed heeft op gedrag. Participanten kregen een verhaal te lezen over seksueel overdraagbare aandoeningen en vervolgens instructies over hoe deze te voorkomen. Levendigheid werd hier gemanipuleerd door de levendige versie van dit verhaal te laten gaan over een persoonlijk verhaal van iemand, terwijl er in de niet-levendige versie enkel algemene informatie stond. Op deze manier hebben beide teksten hetzelfde onderwerp, en zijn de effecten sneller toe te wijzen aan de stijl waarin de tekst geschreven is (Block & Keller, 1997, p. 41).

Het effect dat levendige teksten overtuigender zijn en meer impact op sociale oordelen hebben dan abstracte teksten, wordt het levendigheidseffect genoemd. Er lijkt echter weinig ondersteuning voor dit effect te zijn (Taylor & Thompson, 1982; Collins, Taylor, Wood & Thompson, 1988). Het bleek dat er in een groot deel van de effectonderzoeken naar levendigheid geen effect van levendigheid op overtuigingskracht gevonden is (Taylor & Thompson, 1982)

De algemeen aangenomen persuasieve effecten van levendige informatie en de weinige onderzoeken die deze effecten van levendige informatie ondersteunen doen vermoeden dat het

zogenoemde levendigheidseffect een illusoir effect kan zijn (Collins et al, 1988). Toch zijn er enkele onderzoeken waarbij er wel een effect van levendigheid op overtuigingskracht werd gevonden (Taylor & Thompson, 1982). Een verklaring voor het feit dat er in het grootste deel van de effectonderzoeken geen levendigheidseffect is gevonden, zou kunnen liggen in de verschillende manieren waarop teksten gemanipuleerd zijn in de afzonderlijke onderzoeken.

1.3 Concreetheid, oordelen en schuld

Voor de betrouwbaarheid in het onderhavige onderzoek is het van belang dat de concrete en de abstracte teksten inhoudelijk zo min mogelijk van elkaar verschillen. Door een verhaal persoonlijk te maken, is een tekst levendiger en daardoor overtuigender. Er zijn echter nog meer manieren om een tekst te concretiseren en verlevendigen en die zijn te vinden in effectonderzoeken over het geven van een oordeel over schuld of een sociaal oordeel over bijvoorbeeld iemands geschiktheid als moeder. In effectonderzoeken naar concreetheid of levendigheid op het terrein van oordelen, wordt dan nagegaan of de stijl waarin argumenten geschreven zijn de lezer overtuigt in plaats van de inhoud. De hypothese is hierbij altijd: concrete of levendige argumenten zijn overtuigender dan abstracte argumenten. Bij de bespreking van effectonderzoeken zal aandacht besteed worden aan de manipulatie van het materiaal en dit zal bijdragen aan het experiment in het onderhavige onderzoek.

Het is gebleken dat levendige argumenten overtuigender dan niet-levendige of abstracte argumenten zijn als er een schuldoordeel gegeven moet worden (Reyes, Thompson & Bower, 1980). Participanten kregen een juridische casus te lezen over een man die werd verdacht van rijden onder invloed. Hij had een stopteken van de politie genegeerd en was vervolgens tegen een vuilniswagen aangereden. Het was in de zaak niet duidelijk of hij de vuilniswagen aanreed doordat hij had gedronken of door domme pech. Na het lezen van de casus kregen participanten negen argumenten te lezen die bepleitten dat de man dronken was geweest tijdens het ongeval en negen argumenten die hem vrij pleitten van rijden onder invloed (Reyes et al., 1980, p. 4).

De argumenten waren ofwel in een levendige, of in een niet-levendige versie geformuleerd. Levendigheid werd verkregen door het toevoegen van details. Belastende evidentie in de niet-levendige vorm zag er bijvoorbeeld zo uit: ‘On his way out the door, Sanders staggered against a serving table, knocking a bowl to the ground’, terwijl de levendige versie er zo uitzag: ‘On his way out the door, Sanders staggered against a serving table, knocking a bowl of guacamole dip to the floor and splattering guacamole on the white shag carpet’ (Reyes et al., 1980, p. 4).

Wanneer participanten de negen belastende argumenten levendig geformuleerd te lezen kregen, kregen zij de niet-belastende argumenten automatisch niet-levendig aangeboden. Dit gold ook andersom: de niet-belastende levendige argumenten werden altijd samen met de belastende niet-levendige argumenten aangeboden. Nadat de participanten de argumenten gelezen hadden, moesten zij aangeven of ze vonden dat de man zich schuldig had gemaakt aan het rijden onder invloed. Na twee dagen moesten ze dit oordeel nog een keer geven, maar wel nadat ze eerst alles wat ze zich nog konden herinneren van de argumenten hadden opgeschreven: de *recall*-taak (Reyes et al., 1980, p. 5).

Direct na het lezen van de argumenten bleek geen significant effect van levendigheid, de schuldtoekenning interacteerde niet met de levendigheid van de evidentie. Bij de tweede sessie, met de *recall*-taak, bleek dat participanten meer levendige informatie hadden onthouden en hun oordeel ook baseerden op wat zij hadden onthouden. Participanten die de niet-belastende argumenten levendig geformuleerd gelezen hadden achtten de man minder schuldig aan het rijden onder invloed dan de participanten die de belastende evidentie in levendige stijl te lezen hadden gekregen (Reyes et al., 1980, p. 8).

Er is ook gebleken dat levendige argumenten overtuigender zijn dan niet-levendige of abstracte argumenten als het gaat om het geven van een sociaal oordeel (Shedler & Manis, 1980). Dit experiment vormt de basis voor het onderhavige onderzoek. Participanten kregen een casus te lezen over Mrs. Johnson en haar zeven jaar oude zoon. Ter discussie stond Mrs. Johnsons geschiktheid als moeder en aan de participanten werd gevraagd hoe geschikt zij Mrs. Johnson vonden na het beluisteren van zestien argumenten: acht bepleitten dat Mrs. Johnson een goede moeder was en acht argumenten pleitten tegen Mrs. Johnsons geschiktheid als moeder. De participanten kregen een conditie met levendige voorargumenten (die haar geschiktheid bepleitten) en abstracte tegenargumenten, óf met abstracte voorargumenten en levendige tegenargumenten (Shedler & Manis, 1986, p. 27).

Voor het verlevendigen van de argumenten werden details gebruikt die verder geen relevantie hadden ten opzichte van Mrs. Johnsons geschiktheid als moeder. Een voorbeeld van een niet-levendig voorargument, is het volgende: ‘Mrs. Johnson sees to it that her child washes and brushes his teeth before bedtime’. Dit argument werd verlevendigd met de volgende toevoeging: ‘He uses a Star Wars toothbrush that looks like Darth Vader’. Bij een argument dat ging over de schooldokter is het toegevoegde detail: ‘[...] in the process she accidentally spilled mercurochrome and left a red stain on the breast of her nurse’s uniform’ (Shedler & Manis, 1986, p. 27).

Het experiment van Shedler en Manis (1986) bestond uit twee sessies. In de eerste sessie moesten participanten, nadat ze de argumenten te horen hadden gekregen, drie vragen beantwoorden op een schaal van 1 (negatief voor Mrs. Johnson) tot 10 (positief voor Mrs. Johnson). De vragen waren: (1) Wat vind je van Mrs. Johnson als ouder?, (2) Wat is jouw mening over of Mrs. Johnson haar kind mag houden of niet? en (3) Volgens de wet moet een rechter in het belang van het kind beslissen. Als jij de rechter was, wat zou je dan doen? (Shedler & Manis, 1986, p. 27-28).

In de tweede sessie van het experiment, die 48 uur na de eerste sessie plaatsvond, moesten de participanten dezelfde drie vragen beantwoorden waarbij gezegd werd dat ze niet dezelfde antwoorden hoefden te geven als tijdens de eerste sessie. Daarna werd gevraagd of ze zoveel mogelijk konden opschrijven van de argumenten. Vervolgens kregen ze de zestien argumenten weer te zien en werd gevraagd welke argumenten het zwaarst meetelden bij hun beslissing over Mrs. Johnsons geschiktheid als ouder (Shedler & Manis, 1986, p. 28).

Uit de resultaten van het experiment bleek er een significant effect van levendigheid op de beoordelingsvragen. Dit betekent dat participanten Mrs. Johnson geschikter als ouder vonden wanneer de voorargumenten levendig waren en de tegenargumenten abstract. Wanneer de tegenargumenten levendig waren en de voorargumenten abstract, dan vonden de participanten haar minder geschikt als ouder. Dit effect werd gevonden bij de eerste sessie maar ook bij de tweede sessie, 48 uur na het horen van de argumenten (Shedler & Manis, 1986, p. 28-29).

Het is ook gebleken dat levendigheid invloed heeft op schuldoordelen als het gaat om getuigenverklaring. Wanneer de getuigenverklaringen rond een moordzaak verlevendigd waren, achtten participanten de verdachte vaker schuldig dan wanneer de verklaringen abstract beschreven werden (Bensi, Nori, Strazzari & Giusberti, 2003; Hustinx & De Wit, 2012). Een voorbeeld van een niet-levendige verklaring uit het experiment van Hustinx en De Wit (2012) is: 'Ik ging op een stoel zitten en wachtte op de ambulance', en de verlevendigde versie hiervan is: 'Ik liet me vallen in de bruinleren stoel en wachtte op de ambulance' (Hustinx & De Wit, 2012, p. 217-218).

Uit de resultaten van de verschillende beschreven onderzoeken bleek sprake van een levendigheidseffect als het gaat om het toekennen van een oordeel over schuld: levendige informatie is overtuigender dan niet-levendige informatie, zowel bij argumenten als getuigenverklaringen. Als er echter gekeken wordt naar de manier waarop levendigheid verkregen wordt, is dat vaak door het toevoegen van details: 'splattering guacamole on the white shag carpet', 'a Star Wars toothbrush that looks like Darth Vader' en 'de bruinleren

stoel' zijn allemaal details die zijn toegevoegd zodat de tekst levendiger wordt. Aangezien de besproken experimenten naar verwachting uitkwamen, lijkt het toevoegen van details mee te spelen in het overtuigingsproces. In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de rol van details bij onderzoek naar concreetheid.

1.4 Concreetheid en de rol van details

Het toevoegen van gedetailleerde informatie maakt een tekst concreter dan wanneer er enkel algemene informatie in een tekst staat. Tevens zou een tekst die persoonlijk is voor de lezer ook concreter zijn dan een tekst die dat niet is. Een tekst kan ook concreet zijn door de informatie in de tekst 'lokaal' te maken. 'Lokaal' wil zeggen dat de informatie in de tekst dicht bij de lezer staat. Het gaat dan bijvoorbeeld om een gebeurtenis in de omgeving waar de lezer woont (Pettus & Diener, 1977). Te zien is dat de definitie van concreetheid grote overeenkomstigheden vertoont met de criteria van Nisbett en Ross (1980), waaraan levendige teksten zouden moeten voldoen.

Om te testen of gedetailleerde informatie daadwerkelijk leidde tot overtuigendere teksten, werd een experiment gedaan. Participanten lezen een tekst over verkrachting, moord, inbraak of fietsendiefstal. Zij moesten vervolgens aangeven hoe ernstig ze de misdaad waarover zij lezen achtten. Er bleek een significant effect van gedetailleerde informatie, wat inhield dat participanten die de gedetailleerde informatie te lezen hadden gekregen een negatievere attitude hadden ten opzichte van de misdaad waarover zij lezen (Pettus & Diener, 1977, p. 241).

Gaat het er enkel om dát er een detail aanwezig is, of moet het toegevoegde detail wel iets met de inhoud van de tekst te maken hebben? Het is gebleken dat details iets te maken moeten hebben met de inhoud van de tekst of het argument: details die met de tekst te maken hebben, zijn overtuigender dan details die niets met de tekst te maken hebben (Guadagno, Rhoads & Sagarin, 2011). Een experiment werd gedaan om dit te onderzoeken. Er werd een tekst geschreven over een 'naps-plus-vitamin treatment', die het concentratievermogen van studenten zou verhogen.

Een voorbeeld uit het materiaal van het experiment Guadagno et al. (2011) van een tekst in de 'vivid figure'-conditie waarin relevante details op een levendige manier gepresenteerd werden is: '...Subjects improved their ability to snatch coins out of mid-air. They also came faster at solving complicated math problems while listening to the lyrics of obscene rock & roll songs'. Een voorbeeld van de 'vivid ground'-conditie waarbij de details niets met het onderwerp van de tekst te maken hebben is: '...An interesting subject in this condition,

‘Tom’, was a college student with long hair, a muscular build, and a deep tan.’ (Guadagno et al., 2011, p. 636).

De details in het onderhavige onderzoek zullen dus relevant moeten zijn ten opzichte van het onderwerp van de tekst. Op die manier kan het materiaal zo goed mogelijk worden gemanipuleerd. Verlevendigde informatie in een tekst zal echter ook congruent moeten zijn met de inhoud van de tekst, anders wordt de tekst minder goed onthouden en is de tekst ook minder overtuigend. (Smith & Shaffer, 2000). In een onderzoek naar levendigheid en congruentie kregen participanten één van de drie ontwikkelde tekstversies: neutraal, levendig waarin congruente beelden worden opgeroepen en levendig waarin incongruente beelden worden opgeroepen. De congruentie had betrekking op de strekking van de boodschap: in dit geval was het onderwerp van de tekst dat mensen niet bang hoeven te zijn dat een vliegtuig wordt gekaapt door terroristen (Smith & Shaffer, 2000, p. 771).

In de neutrale versie van de tekst in het experiment van Smith en Shaffer (2000) werden de terroristen ‘pranksters’ genoemd, wat zoiets betekent als ‘grappenmakers’ of ‘boefjes’. In de levendige versie met de congruente beelden werden de terroristen beschreven als ‘bumbling, drooling idiots’ en in de levendige versie met de incongruente beelden waren terroristen ‘foaming martyrs’, wat incongruent is met de boodschap dat je niet bang hoeft te zijn voor terroristen (Smith & Shaffer, 2000, p. 778).

Samengevat is gebleken dat een tekst concreter wordt als er details aan toegevoegd zijn (Pettus & Diener, 1977). Daarbij is ook gebleken dat de informatie in de details relevant én congruent moet zijn, wil er een effect van levendigheid gevonden worden (Guadagno et al., 2011; Smith & Shaffer, 2000). Details zoals de tandenborstel die op Darth Vader lijkt en de vlek guacamole lijken te voldoen aan de voorwaarden, want de experimenten waar deze details gebruikt zijn kwamen volgens verwachting uit (Reyes et al., 1980; Shedler & Manis, 1986).

Maar, naast het toevoegen van (een specifiek soort) details aan een levendige tekst, zou het zo kunnen zijn dat er nog een factor meespeelt in het overtuigingsproces: een zevenjarig jongetje met zijn Darth Vader-tandenborstel is roept meer emotie op dan een vlek guacamole op een wit tapijt. Het uitlokken van een emotie bij de lezer zou een rol kunnen spelen in het overtuigingsproces. In het onderhavige onderzoek zal een conditie worden toegevoegd waarbij een emotie wordt opgeroepen in de details, als een exploratieve variabele.

1.5 Concreetheid en de rol van emotie-opwekkend taalgebruik

Onderzoek naar taal en emotie is nog niet gedaan in combinatie met onderzoek naar de relatieve overtuigingskracht van een tekst. Het is wel gebleken dat emoties die participanten voelden tijdens het lezen van een literaire tekst invloed hadden op het verwerken van de tekst: participanten lazen minder snel wanneer er emotionele momenten in de tekst zaten (Goetz, Sadoski, Stowe, Fetsco & Kemp, 1993). Het bleek ook dat de sterkte van een perceptuele ervaring de grootste oorzaak is van het gegeven dat mensen concrete informatie beter opslaan en sneller verwerken. De perceptuele ervaring was een betere voorspeller voor het verwerken van tekst dan de concreetheid of voorstelbaarheid van de tekst (Connell & Lynott, 2012, p. 1433).

Emotionele momenten in een verhaal en perceptuele ervaringen hebben dus invloed op de verwerking van teksten. Ook is het gebleken dat woorden met een negatieve connotatie, zoals ‘coffin’, langzamer werden herkend dan positief geconnoteerde woorden, zoals ‘kitten’. Prikkelende woorden zoals ‘sex’ werden langzamer herkend dan kalmerende woorden zoals ‘sleep’. (Kuperman, Estes, Brysbaert & Warriner, 2014, p. 1065). Of emotie-opwekkend taalgebruik (vanaf nu gemakshalve ‘emotioneel taalgebruik’ of ‘emotionele tekst’ genoemd) niet alleen invloed heeft op de verwerking van een tekst, maar ook op de overtuigingskracht van een tekst, zal in het onderhavige onderzoek onderzocht worden. Eerst zal gekeken worden naar de verklaringen voor het feit dat concrete, levendige en misschien zelfs emotionele teksten overtuigender zijn dan abstracte teksten als het gaat om het geven van een sociaal oordeel.

1.6 Effecten van concreetheid: theoretische verklaringen

Er zijn twee theorieën nodig om te verklaren dat concrete woorden, zinnen en teksten overtuigender kunnen zijn dan abstracte woorden, zinnen en teksten. De eerste theorie is de Dual Coding Theory van Paivio (1986). Douma (1994) geeft een beschrijving van de Dual Coding Theory. Informatie kan op twee manieren opgeslagen kan worden, namelijk verbaal en in beelden. Bij abstract taalgebruik wordt de informatie in de tekst enkel verbaal opgeslagen door de lezer, maar bij concreet taalgebruik wordt de tekst zowel verbaal als visueel, dus in beelden, opgeslagen. Omdat een dubbel spoor beter wordt onthouden, is de Dual Coding Theory de verklaring waarom concrete informatie beter wordt onthouden dan abstracte informatie. (Douma, 1994, p. 22).

De tweede theorie zou kunnen verklaren dat concrete woorden, zinnen en teksten overtuigender kunnen zijn dan abstracte woorden, zinnen en teksten. Deze theorie is de

Availability Heuristic van Tversky en Kahneman (1973). Deze heuristiek wordt een strategie genoemd waarbij een inschatting wordt gemaakt van de frequentie of de waarschijnlijkheid van hoe vaak een bepaald concept of idee voorkomt. (Tversky & Kahneman, 1973, p. 208). De Availability Heuristic houdt in dat de beschikbaarheid van informatie niet loopt via de daadwerkelijke aan- en afwezigheid van bepaalde concepten of woorden in de wereld, maar via de perceptie die een individu daarvan heeft. Concrete informatie zou dus beter onthouden worden omdat deze informatie meer beschikbaar is in het geheugen, en op die manier zou er bij een sociaal oordeel meer gebruik gemaakt worden van die informatie. Op die manier wordt het oordeel dat gegeven wordt afgestemd op de concrete informatie en niet op de abstracte informatie.

Een andere, recentelijk geopperde en minder goed onderzochte verklaring voor de gevonden effecten met betrekking tot schuldoordelen, wordt gesuggereerd door Hansen en Wänke (2010). Uit een experiment bleek dat concreet geformuleerde stellingen, volgens het LCM (Semin & Fiedler, 1991) gemanipuleerd, voorstelbaarder zijn dan abstract geformuleerde stellingen. Hansen en Wänke (2010) zetten echter een stap verder en gingen na of de concrete stijl ook invloed heeft op de subjectieve waarheid van de stellingen. Het bleek zo te zijn dat, ongeacht de daadwerkelijke waarheid van de stellingen, de concreet geformuleerde stellingen als waarschijnlijker er daardoor als meer waar werden beoordeeld dan de abstract geformuleerde stellingen (Hansen & Wänke, 2010, p. 1585).

De Availability Heuristic (Tversky & Kahneman, 1973) en eventueel ook de suggestie van Hansen en Wänke (2010), dat concrete informatie voorstelbaarder en dus waarschijnlijker en daardoor meer waar is, zouden de resultaten in de besproken effectenonderzoeken kunnen verklaren. Of de eventuele effecten die uit het onderhavige onderzoek zullen blijken ook verklaard kunnen worden door de Availability Heuristic of de suggestie van Hansen en Wänke (2010), zal worden onderzocht door middel van een *recall*-taak en door de tekst op voorstelbaarheid te laten beoordelen. Voorstelbaarheid leidt tot waarschijnlijkheid en waarschijnlijkheid tot waarheid. De theorie is dat participanten geloven dat de concrete argumenten meer waar zijn, zullen zij daarop hun geschiktheidsoordeel baseren (Hansen & Wänke, 2010).

1.7 Concreetheid in het onderhavige onderzoek

Het onderhavige onderzoek is gebaseerd op het experiment van Shedler en Manis (1986), maar er is een aantal relevante aanpassingen gedaan om het experiment te optimaliseren. Concrete argumenten zijn op basis van het voorstel van Douma (1994) ontwikkeld en met

behulp van de scores van Brysbaert et al. (2014) zijn de meest concrete en abstracte woorden opgezocht om de twee verschillende versies van elk van de argumenten te ontwikkelen. Uit Pettus en Diener (1977) is gebleken dat het toevoegen van details een tekst concreter maakt, dus is er een extra conditie toegevoegd waarbij er na het concrete argument een detail is toegevoegd. Deze details voldeden aan de eisen die gesteld zijn door Guadagno et al. (2011): de details zijn relevant ten opzichte van de inhoud van het argument, maar zijn geen extra argument.

Onderzoeken wat het oproepen van een emotie bij de lezer doet met de overtuigingskracht van de tekst is zeer exploratief. Wel is onderzocht wat emotie doet met het verwerken van tekst en het bleek dat leestijd toenam wanneer er emotionele momenten in een tekst zaten (Goetz et al., 1993), dat perceptuele ervaringen een goede voorspeller zijn voor tekstverwerking (Connell & Lynott, 2012) en dat positieve en prikkelende woorden sneller werden herkend dan negatieve en rustgevende woorden (Kuperman et al., 2014).

Emotie heeft dus invloed op het verwerken van tekst. De Darth Vader-tandenborstel, waarbij er een emotie bij de lezer opgeroepen kan zijn, tegenover de jodiumvlek, die verder geen emotie oproept, in het materiaal van het experiment van Shedler en Manis (1986), zette tot denken aan. Zou het oproepen van een emotie invloed hebben op de overtuigingskracht van een argument? Twee extra condities zijn toegevoegd waarin er bij de toegevoegde details een emotie wordt opgeroepen. Bij de voorargumenten zal dit een positief gevoel zijn en bij de tegenargumenten zal een negatief gevoel worden opgeroepen. Dit is volgens de congruentie-eis van Smith en Shaffer (2000).

De theoretische verklaring van de eventuele effecten zal worden gezocht in de vaak aangehaalde Availability Heuristic (Tversky en Kahneman, 1973) of de minder goed onderzochte suggestie van Hansen en Wänke (2010), dat concrete stellingen als meer waar worden beoordeeld. Samengenomen leidt het literatuuronderzoek tot de volgende onderzoeksvragen:

In hoeverre heeft de stijl van argumenten (concreet versus abstract) invloed op een sociaal oordeel?

- a. In hoeverre hebben relevante details die zijn toegevoegd aan een concreet argument invloed op een sociaal oordeel?*
- b. In hoeverre heeft het oproepen van een emotionele respons in de details die zijn toegevoegd aan een concreet argument invloed op een sociaal oordeel?*

Welke theorie kan de gevonden resultaten het beste verklaren?

De verwachtingen zijn:

Ten eerste: de stijl van de argumenten heeft invloed op het sociale oordeel dat gegeven wordt: concrete argumenten zullen overtuigender zijn dan abstracte argumenten. Het resultaat kan worden gemeten door het gegeven sociale oordeel van de twee condities waarbij geen details zijn toegevoegd te vergelijken. In één conditie zullen de voorargumenten concreet en de tegenargumenten abstract zijn en in de andere conditie zullen de tegenargumenten concreet en de voorargumenten abstract zijn.

Ten tweede: als er details aan de concrete argumenten zijn toegevoegd, dan zullen de concrete argumenten nog overtuigender zijn dan de abstracte argumenten. Het resultaat bij de tweede verwachting kan worden gemeten door het gegeven sociale oordeel van de vier condities waarbij er aan de concrete argumenten details zijn toegevoegd, te vergelijken. In twee condities zullen de voorargumenten concreet en de tegenargumenten abstract zijn en de andere twee condities zullen de tegenargumenten concreet en de voorargumenten abstract zijn.

Ten derde: als er een emotie wordt opgeroepen in de details die aan de concrete argumenten zijn toegevoegd, dan zullen de concrete argumenten nog overtuigender zijn dan de abstracte argumenten. Het resultaat bij de derde verwachting kan worden gemeten door het gegeven sociale oordeel van de twee condities waarbij er aan de concrete argumenten details die een emotie oproepen zijn toegevoegd, te vergelijken. In één conditie zullen de voorargumenten concreet en de tegenargumenten abstract zijn en in de andere conditie zullen de tegenargumenten concreet en de voorargumenten abstract zijn.

Ten vierde: de Availability Heuristic (Tversky & Kahneman, 1973) kan de eventuele effecten verklaren, evenals de suggestie van Hansen en Wänke (2010). De Availability Heuristic zal getest worden door de participanten een *recall*-taak te laten uitvoeren en de verklaring van Hansen en Wänke (2010) zal getest worden door van elk van de argumenten de voorstelbaarheid te bevragen.

2. Methode

Om te onderzoeken of de stijl van argumenten invloed heeft op een sociaal oordeel en om te kijken in hoeverre details en het oproepen van een emotie hier invloed op heeft, is er materiaal ontwikkeld dat gebaseerd is op het materiaal van Shedler en Manis (1986). Het materiaal is

vertaald en aangepast aan de Nederlandse situatie. Een casus werd voorgelegd aan de participanten, waarna zij zes argumenten te lezen kregen. Afhankelijk van de conditie die zij kregen, waren de voorargumenten concreet en de tegenargumenten abstract of de tegenargumenten concreet en de voorargumenten abstract. Vier condities zijn toegevoegd waarbij er aan de concrete argumenten details zijn toegevoegd en van deze vier condities werd er in twee condities een emotie opgeroepen in de details. Na het lezen van de argumenten werden een aantal afleidende vragen gesteld, waarna de *recall*-taak volgde. Daarna zijn de argumenten elk afzonderlijk beoordeeld op voorstelbaarheid en begrijpelijkheid. Begrijpelijkheid werd bevraagd om uit te kunnen sluiten of eventuele effecten veroorzaakt zijn doordat de argumenten niet goed begrepen werden.

2.1 Materiaal

Participanten kregen een juridische casus aangeboden. Er werd gevraagd of zij zich voor konden stellen dat zij in een burgerjury zaten. De situatie in de casus luidde als volgt: Ellen Jansen is een alleenstaande moeder die voor haar zevenjarige zoon Tim zorgt. Er zijn hierbij dingen die ze goed doet, maar ook dingen die ze niet goed doet. De kinderbescherming denkt erover om Tim uit huis te plaatsten. Eerst werd deze casus beschreven, waarna zes argumenten zijn gegeven. Drie argumenten bepleitten de geschiktheid van Ellen als moeder, en de andere drie argumenten pleitten tegen de geschiktheid van Ellen. De voor- en tegenargumenten werden afgewisseld om een effect van volgorde te voorkomen.

Van tevoren is getest welke onderwerpen belangrijk gevonden worden bij het opvoeden van een kind. Het bleek dat ‘goede voeding’, ‘op tijd naar bed’, ‘goede lichamelijke verzorging’, ‘over problemen kunnen praten’, ‘een hygiënisch huis’ en ‘op tijd naar school’ de belangrijkste onderwerpen waren (Grisel & Janssen, 2015). Een argument als ‘goede voeding’ legt meer gewicht in de schaal als tegenargument dan als voorargument, omdat het als normaal wordt gezien dat een kind goede voeding krijgt. Wanneer dit argument als tegenargument zou worden gebruikt, zou dit kunnen hebben gezorgd voor een disbalans. Deze overweging in gedachte houdende zijn drie onderwerpen altijd ingezet als een voorargument en de andere drie onderwerpen altijd als een tegenargument. Een overzicht hiervan is te zien in tabel 2.1.

Tabel 2.1 – Onderwerpen van de pro- en contra-argumenten, waarbij het de mate waarin het onderwerp belangrijk wordt gevonden bij de opvoeding aangegeven is op een zevenpuntschaal, waarbij 1 = onbelangrijk en 7 = belangrijk

Pro-argumenten		Contra-argumenten	
Goede voeding	(6.24)	Geen problemen vertellen	(6.29)
Op tijd naar bed	(5.65)	Vies huis	(5.53)
Goede lichamelijke verzorging	(5.94)	Te laat op school	(6.00)

Van elk argument zijn vier versies gemaakt: één abstracte versie en drie concrete. Aan één concrete versie werden geen details toegevoegd, aan de tweede concrete versie werden wel details toegevoegd en aan de derde concrete versie werden details toegevoegd die een emotie moesten opwekken bij de lezer, voortaan de ‘affectieve details’ of ‘emotionele details’ genoemd.

Het concretiseren van de argumenten is gebeurd door zintuiglijk waarneembare situaties te beschrijven (Douma, 1994). In het onderzoek van Brysbaert, Stevens, De Deyne, Voorspoels en Storms (2014) zijn 30.000 Nederlandse woorden door participanten op concreetheid gescoord, waarbij 1 niet concreet is en 5 heel concreet. Een abstract woord als ‘vrede’ heeft een score van 1.80, en het woord ‘schaar’ heeft een score van 4.95: hierbij kan men zich direct iets voorstellen (Brysbaert et al., 2014).

Met behulp van de woordenlijst van Brysbaert et al. (2014) is gecontroleerd of de concrete versies daadwerkelijk concreter zijn dan de abstracte versies. De inhoudswoorden en frequentiewoorden zijn gescoord op concreetheid. Inhoudswoorden zijn de werkwoorden, naamwoorden en de bijwoorden. Frequentiewoorden zijn woorden als ‘vaak’ en ‘dagelijks’. Ook woordcombinaties als ‘drie keer per week’ zijn gescoord, waarbij de woorden ‘drie’, ‘keer’ en ‘week’ werden meegenomen. Uit de analyse van het materiaal bleek dat de gemiddelde concreetheidsscore van de concrete argumenten ruim 1 punt hoger was dan de concreetheidsscore van de abstracte argumenten. De gemiddelde score van alle concrete argumenten was op 3.44 en de abstracte argumenten hadden een score van gemiddeld 2.39.

Bij het toevoegen van de details op basis van Pettus en Diener (1977) is erop gelet dat de details gingen om zaken die relevant zijn bij de inhoud van het argument, op basis van de resultaten van het onderzoek van Guadagno et al. (2011). Zo is er bij het argument over lichamelijke verzorging iets over een tandenborstel toegevoegd: een tandenborstel hoort bij lichamelijke verzorging en sluit daardoor aan bij de inhoud van het argument. Een detail is altijd een uitbreiding van wat er in het argument staat: het mag geen extra argument zijn. Wat betreft de structuur is het detail afhankelijk van het argument: wanneer een detail in isolatie wordt gelezen, heeft dit detail weinig betekenis. Bij het argument: ‘Ellen stofzuigt maar twee

keer per jaar de huiskamer en slaapkamers. Ook kan het wel vijf maanden duren voordat ze de badkamer en de wc schoonmaakt.’ hoort bijvoorbeeld het volgende detail: ‘De rode mat op de vloer van de badkamer is versleten en er hangen rafels aan.’

De affectieve details riepen een emotie op die in overeenstemming was met het argument. Wanneer het ging om een voorargument werd er een positieve emotie opgeroepen en bij de tegenargumenten werd er een negatieve emotie opgeroepen. De keuze hiervoor is gebaseerd op het onderzoek van Smith en Shaffer (2000), het experiment waaruit bleek dat een tekst overtuigender was als er gedachten werden opgeroepen die congruent waren met de boodschap van de tekst. Op basis hiervan is vastgesteld dat het oproepen van een emotie congruent moet zijn met het argument.

Er is bij het ontwikkelen van het materiaal op gelet dat de concrete argumenten zonder details en de abstracte versies van de argumenten ongeveer evenveel tekens bevatten. Dit betekent dat eventuele effecten van concreetheid op overtuigingskracht kunnen worden toegedicht aan de stijl van de argumenten en niet aan de lengte. Daarnaast bevatten de details die zijn toegevoegd aan de concrete argumenten ook ongeveer evenveel tekens, wat betekent dat de concrete argumenten met de gewone en affectieve details ook even lang zijn. Concrete argumenten met details staan wel altijd samen met abstracte argumenten, die dus minder tekens bevatten. Bij de analyse van de resultaten zal nagegaan worden of een eventueel effect veroorzaakt is door de stijl van het argument, of door de lengte.

In tabel 2.2 wordt een voorbeeld gegeven van de vier versies van een pro-argument, en in tabel 2.3 wordt een voorbeeld gegeven van de vier versies van een contra-argument. Een overzicht van alle argumenten die aangeboden zijn in het onderzoek staat in bijlage 1.

Tabel 2.2 – Voorbeeld van het materiaal: pro-argument over voeding in twee verschillende stijlen, waarbij aan de concrete stijl twee keer een ander detail is toegevoegd. Tussen haakjes staat het aantal tekens in het betreffende argument vermeld.

Concreet	Abstract	Concreet details	Concreet affectief
Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. (147)	Ellen vindt evenwichtige voeding belangrijk voor Tim. Zo maakt ze regelmatig een maaltijd voor hem waarin de belangrijkste voedingsstoffen zitten. (146)	Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. Wanneer ze kipfilet eten, geeft Ellen Tim daar ook altijd wat tomatenketchup bij. (229)	Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. Wanneer ze kipfilet eten, maakt ze daar voor Tim een gezichtje van ketchup op. (226)

Tabel 2.3 – Voorbeeld van materiaal: contra-argument over geen problemen vertellen in twee verschillende stijlen, waarbij aan de concrete stijl twee keer een ander detail is toegevoegd. Tussen haakjes staat het aantal tekens in het betreffende argument vermeld.

Concreet	Abstract	Concreet details	Concreet affectief
Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. (127)	Tim kan niet met Ellen over problemen, verliefdheden en onenigheid communiceren. Ze vindt dat hij vroeg weerbaar moet zijn. (123)	Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. Tim had vier weken geleden ruzie met Peter, maar hij vertelde dit niet thuis aan Ellen. (215)	Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. Tim werd vorige maand gepest door Peter, maar durfde dit niet aan Ellen te vertellen. (213)

2.2 Manipulatiecontrole van het materiaal: het vooronderzoek

Om te controleren of argumenten met de emotie-opwekkende details meer emoties oproepen dan de argumenten met de gewone details, is er een vooronderzoek gedaan. Alle argumenten met details en de abstracte argumenten, die gebruikt zijn als contrast, werden aan de participanten aangeboden. Bij het ontwerpen van de condities is erop gelet dat concrete argumenten met gewone details, met emotie-opwekkende details en abstracte argumenten elkaar afwisselden. Bij elk argument stonden drie stellingen waarbij ‘helemaal mee oneens’ tot ‘helemaal mee eens’ geantwoord kon worden op een negenpuntschaal. De toegevoegde details werden schuingedrukt, zodat het duidelijk was dat de vragen over dat deel van het argument gingen. Bij de abstracte argumenten werd het gehele argument schuingedrukt. De drie stellingen bij de argumenten waren:

- De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op
- Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie
- De schuingedrukte informatie vind ik een detail

Van tevoren werd ‘emotie’ geoperationaliseerd als: ‘vind ik leuk, vind ik sneu, raakt me. Kortom: het doet iets met je’. ‘Detail’ werd geoperationaliseerd als informatie die niet van belang is bij de afweging of Ellen een goede moeder is. De lijsten van het vooronderzoek zijn opgenomen in bijlage 2.

Uit een t-toets voor ‘opgeroepen emotie’ met als factor ‘soort detail’ (gewoon of affectief) bleek er een significant verschil te zijn tussen gewone details en emotie-opwekkende details bij vijf van de zes argumenten ($p < .05$). In bijlage 3 is een overzicht te zien van de gemiddelden van opgeroepen emotie en het verschil tussen de soorten details. Uit een t-toets voor ‘mate van detaillering’ met als factor ‘soort detail’ bleek er bij geen van de

argumenten een significant verschil te zijn tussen de gewone en de affectieve details ($p > .05$). Dit betekent dat zowel de gewone als de affectieve details bij alle argumenten in dezelfde mate als ‘detail’ zijn beschouwd.

Om te kunnen beoordelen of de argumenten met details verschilden van abstracte versies van de argumenten in mate van detaillering, werd er opnieuw een t-toets gedaan. Hieruit bleek dat de drie concrete voorargumenten waaraan een detail was toegevoegd significant verschilden van de abstracte argumenten op ‘vind ik een detail’ ($p < .05$). De contra-argumenten verschilden alle drie niet significant op ‘vind ik een detail’ ($p > .05$). In bijlage 3 is een overzicht te vinden van de uitkomst van de t-toetsen die voor de argumenten zijn uitgevoerd om te bepalen in welke mate deze een emotie oproepen en in welke mate de toegevoegde details daadwerkelijk een detail werden gevonden.

Naar aanleiding van de resultaten van het vooronderzoek is er kritisch naar het materiaal gekeken. Het argument ‘te laat naar school’ is aangepast zodat er in het gewone detail minder emotie werd opgeroepen. Tevens zijn de drie details van de tegenargumenten aangepast, omdat deze geen detail gevonden werden. Door het detail in de verleden tijd te zetten, telt het minder mee als argument en is het meer een detail. Ook is op deze manier de ernst van het probleem veranderd. Een goed voorbeeld is het argument ‘geen problemen vertellen’, waarbij het detail eerst luidde: ‘Tim heeft al anderhalve week ruzie met Peter, maar hij vertelt dit niet thuis aan Ellen’. Dit detail werd aangepast tot: ‘Tim had vier weken geleden ruzie met Peter, maar hij vertelde dit niet thuis aan Ellen’. Het affectieve detail was eerst: ‘Tim wordt vreselijk gepest door drie jongens, maar durft dit niet aan Ellen te vertellen’ en werd: ‘Tim werd vorige maand gepest door Peter, maar durfde dit niet aan Ellen te vertellen’.

2.3 Instrumentarium

Na het lezen van de casus en de argumenten, kregen de participanten een vragenlijst. Deze vragenlijst bestond uit vijf delen. Het eerste deel betrof de vragen over de geschiktheid van Ellen als moeder, die beantwoord dienden te worden op een elfpuntschaal. De vragen waren:

Hoe geschikt vind je Ellen als moeder voor Tim?

Ongechikt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Geschikt

In welke mate vind je de situatie waarin Tim zich bevindt problematisch?

Problematisch 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Niet problematisch

In welke mate vind je dat Ellen hulp nodig heeft bij de opvoeding van Tim?

Hulp nodig	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Geen hulp nodig
------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----------------

Stel dat de situatie van Ellen en Tim niet verandert en er komt geen hulp. In welke mate ben je het dan eens met de stelling: 'Tim moet uit huis geplaatst worden'?

Oneens	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Eens
--------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	------

Uit een betrouwbaarheidsanalyse voor de vier vragen over Ellens geschiktheid als moeder bleek dat de vragen een adequate schaal zijn van het oordeel dat gegeven is over Ellens geschiktheid als moeder ($\alpha = .713$).

Het tweede deel van de vragenlijst was bedoeld als afleiding, zodat de participanten niet gelijk na het lezen van de argumenten aan de *recall*-taak begonnen. Nadat er werd gevraagd of de participanten niet meer terug wilden bladeren moesten zij hun persoonsgegevens en een aantal afleidende vragen invullen. In het derde deel van de vragenlijst werd gevraagd of de participanten, zonder terug te kijken, alles op konden schrijven wat ze zich nog van de argumenten kunnen herinneren: de *recall*-taak. Hierbij werd benadrukt dat zij zo compleet mogelijk moesten zijn. Het vierde onderdeel van de vragenlijst bestond uit de vraag of de participanten in hun zojuist opgeschreven herinneringen konden onderstrepen wat zij belangrijk vonden bij het vellen van hun geschiktheidsoordeel over Ellen. Er werd benadrukt dat het niet uitmaakte wat onderstreept werd en dat het geen logische keuze hoefde te zijn.

Als laatste onderdeel van de vragenlijst werden de argumenten nog een keer aangeboden en moesten de participanten voor elk argument op een zevenpuntschaal aangeven hoe begrijpelijk en voorstelbaar ze elk argument vonden. Voorstelbaarheid werd voor de participanten geoperationaliseerd als de mate waarin je de zin beeldend vindt en je het voor je kunt zien. Een voorbeeld van hoe dit eruit zag, is:

Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim.

Ik vind dit argument:

Niet begrijpelijk	1	2	3	4	5	6	7	Begrijpelijk
Niet voorstelbaar	1	2	3	4	5	6	7	Voorstelbaar

De begrijpelijkheid werd bevraagd ter manipulatiecontrole, om te controleren of tekstbegrip invloed heeft gehad op de resultaten. De voorstelbaarheid is bevraagd omdat dit het meest in

de richting komt van waarschijnlijkheid en op die manier zou de theorie van Hansen en Wänke (2010) kunnen worden aangehaald als verklaring voor de gevonden resultaten. Een voorbeeld van één van de vragenlijsten is te vinden in bijlage 4.

2.4 Design

In dit experiment is sprake van een ingewikkeld design. In oorsprong is het een 2 (pro versus contra) x 2 (concreet versus abstract) x 3 (concreet, concreet en details, concreet en affectieve details) design, maar concreet-pro is altijd gekoppeld aan abstract-contra, net als dat abstract-pro altijd gekoppeld is aan concreet-contra: dit is ‘fixed’. Het design is dus een 2 (concreet-pro en abstract-contra versus abstract-pro en concreet-contra) x 3 (concreet, concreet en details, concreet en affectieve details) between subjects design. Tabel 2.4 geeft een overzicht van de zes condities in het experiment.

Tabel 2.4 – De verschillende condities van het experiment, in een overzicht van welke soort argumenten in welke conditie staan

Conditie	Concreet	Abstract
1	Voorargumenten concreet	Tegenargumenten abstract
2	Tegenargumenten concreet	Voorargumenten abstract
3	Voorargumenten concreet met details	Tegenargumenten abstract
4	Tegenargumenten concreet met details	Voorargumenten abstract
5	Voorargumenten concreet met affectieve details	Tegenargumenten abstract
6	Tegenargumenten concreet met affectieve details	Voorargumenten abstract

2.5 Participanten

De casus met de vragenlijst werd aangeboden aan 223 studenten aan de Radboud Universiteit en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. De studies van de studenten verschilden van Moleculaire Wetenschappen tot Nederlandse Taal en Cultuur. Omdat het van belang is dat de participanten moedertaalsprekers van het Nederlands waren, zijn er op basis van dit criterium tien participanten verwijderd. Verder was één participant boven de dertig jaar, zat er één scholier tussen en hadden vier participanten teveel voorkennis van het experiment of van het Nederlands rechtssysteem. Eén participant is eruit gehaald omdat deze drie van de vier vragen betreffende het sociale oordeel niet had ingevuld.

De resultaten zijn verkregen op basis van 206 participanten. De leeftijd van deze participanten lag tussen de 17 en 30 jaar, met een gemiddelde leeftijd van 19.3 jaar oud. Het aantal vrouwen (139) was hoger dan het aantal mannen (67).

2.6 Procedure

Het onderzoek is grotendeels afgenomen tijdens de pauzes van verschillende hoorcolleges. De rest van de vragenlijsten zijn afgenomen tijdens de lunch van de studenten. Er werd aan de participanten gevraagd om in stilte de tekst te lezen zoals zij dit normaal ook zouden doen. Vervolgens vulden zij de vragenlijst in, waarbij er werd verzocht niet te overleggen. Ook werd er door de onderzoekers opgelet of er daadwerkelijk niet teruggebladerd werd, zoals de instructie was. De afname van de lijsten nam per sessie ongeveer twintig minuten in beslag.

3. Resultaten

Om de resultaten te analyseren zijn er multivariate variantieanalyses met post hoc comparisons uitgevoerd. Zes condities, waarin bij drie condities de voorargumenten concreet zijn en de tegenargumenten abstract en drie condities de voorargumenten abstract en de tegenargumenten concreet zijn, zijn met elkaar vergeleken. In vier van de condities zijn details toegevoegd aan de concrete argumenten en in twee van die vier condities werd een emotie opgeroepen in de details. De eerste analyse betreft de verschillen tussen de condities op de gemiddelde oordeelvraag, dus de vier vragen over de geschiktheid van Ellen als moeder samen. Hierna worden de vragen apart besproken en de verdere analyses betreffen enkel nog de eerste en belangrijkste vraag, namelijk hoe geschikt Ellen als moeder is. Er is gekeken of lengte een confounding factor was en vervolgens is de *recall* geanalyseerd. Als laatste worden de resultaten van de voorstelbaarheid en begrijpelijkheid van de argumenten geanalyseerd.

3.1 Het sociale oordeel

Uit een eenweg multivariate variantieanalyse voor ‘oordeel’ met als factor ‘conditie’ bleek een significant effect van conditie ($F(5, 200) = 2.15, p = .03$) (eenzijdig getoetst). Dit betekent dat de zes condities van elkaar verschillen. Tabel 3.1 geeft een overzicht van de gemiddelde oordelen per conditie.

Tabel 3.1: Gemiddeld geschiktheidsoordeel van de vier vragen per conditie, gemeten op een 11-puntschaal, waarbij 1 = negatief oordeel en 11 = positief oordeel

Conditie	<i>M (SD)</i>	N
1: Pro concreet – Contra abstract	6.15 (1.61)	35
2: Pro abstract – Contra concreet	5.59 (1.51)	33
3: Pro concreet details – Contra abstract	6.26 (1.58)	32
4: Pro abstract – Contra concreet details	5.27 (1.46)	35
5: Pro concreet affectief – Contra abstract	5.94 (1.14)	34
6: Pro abstract – Contra concreet affectief	5.75 (1.37)	37
Totaal:	5.82 (1.47)	206

Om na te gaan hoe de verschillen tussen de condities liggen, werden post hoc comparisons (LSD) uitgevoerd die lieten zien dat conditie 1 en 2 marginaal significant van elkaar verschillen op ‘oordeel’ ($p = .061$) (eenzijdig getoetst). Conditie 3 en 4 verschillen significant van elkaar ($p = .003$) (eenzijdig getoetst). Conditie 5 en 6 verschillen niet significant van elkaar ($p = .296$) (eenzijdig getoetst). Dit betekent het oordeel over de geschiktheid van Ellen als moeder marginaal significant positiever was wanneer de voorargumenten concreet waren geformuleerd dan wanneer de tegenargumenten concreet waren geformuleerd.

Wanneer er echter gewone details aan de concrete argumenten toegevoegd waren, verschilde het oordeel significant: participanten achtten Ellen een geschiktere ouder wanneer zij de voorargumenten concreet aangeboden kregen en de tegenargumenten abstract, dan wanneer de tegenargumenten concreet geformuleerd waren en de voorargumenten abstract. Er was geen significant verschil in algemeen geschiktheidsoordeel wanneer er affectieve details aan de concrete argumenten zijn toegevoegd.

De vier oordeelvragen over Ellen vormen samen een adequate schaal van ‘oordeel’, maar verschillen wat betreft de inhoud toch degelijk van elkaar. Beslissen of een kind uit huis geplaatst moet worden, is toch iets heel anders dan aangeven of Ellen geschikt is als moeder, en hulp bij de opvoeding kan iedereen wel gebruiken. Daarom zal per vraag gekeken worden of de zes condities van elkaar verschillen. Shedler en Manis (1986) hebben dit met de drie vragen niet gedaan, ook al verschilden de vragen wat betreft de inhoud ook van elkaar.

Vraag 1: Ellen geschikt als moeder

De eerste vraag was de belangrijkste vraag uit het onderzoek. Uit een eenweg multivariate variantieanalyse voor vraag 1, ‘geschikt als moeder’, met als factor ‘conditie’ bleek een significant effect van conditie ($F(5, 200) = 1.96, p = .043$) (eenzijdig getoetst).

Tabel 3.2: Gemiddelde van ‘geschikt als moeder’ per conditie, gemeten op een 11-puntschaal waarbij 1 = ongeschikt en 11 = geschikt

Conditie	<i>M (SD)</i>	N
1: Pro concreet – Contra abstract	5.91 (1.48)	35
2: Pro abstract – Contra concreet	5.48 (1.28)	33
3: Pro concreet details – Contra abstract	6.16 (1.35)	32
4: Pro abstract – Contra concreet details	5.60 (1.44)	35
5: Pro concreet affectief – Contra abstract	6.12 (1.01)	34
6: Pro abstract – Contra concreet affectief	5.46 (1.26)	37
Totaal:	5.78 (1.33)	206

LSD post hoc comparisons lieten zien dat conditie 1 marginaal significant verschilde van conditie 2 ($p = .09$) (eenzijdig getoetst). Conditie 3 verschilde significant van conditie 4 ($p = .043$) (eenzijdig getoetst) en conditie 5 verschilde significant van conditie 6 ($p = .018$) (eenzijdig getoetst). Dit betekent dat de concrete argumenten met details overtuigender zijn dan de abstracte argumenten. Het maakt niet uit of deze details een affectieve respons oproepen of niet.

Vraag 2: ‘Situatie problematisch’

Uit een eenweg multivariate variantieanalyse voor vraag 2, ‘situatie problematisch’, met als factor ‘conditie’ bleek een significant effect van conditie ($F(5, 200) = 2.36, p = .021$) (eenzijdig getoetst). Zie tabel 3.3 voor een overzicht van de gemiddelden per conditie.

Tabel 3.3: Gemiddelde van ‘situatie problematisch’ per conditie, gemeten op een 11-puntschaal waarbij 1 = problematisch en 11 = niet problematisch

Conditie	<i>M (SD)</i>	N
1: Pro concreet – Contra abstract	5.94 (2.26)	35
2: Pro abstract – Contra concreet	5.33 (1.87)	33
3: Pro concreet details – Contra abstract	6.50 (1.92)	32
4: Pro abstract – Contra concreet details	5.03 (1.92)	35
5: Pro concreet affectief – Contra abstract	5.56 (1.56)	34
6: Pro abstract – Contra concreet affectief	5.73 (1.91)	37
Totaal:	5.67 (1.95)	206

LSD post hoc comparisons lieten zien dat het verschil tussen conditie 1 en 2 marginaal significant was ($p = .096$) (eenzijdig getoetst). Conditie 3 en 4 verschilden significant van elkaar ($p = .001$) (eenzijdig getoetst). De post hoc comparisons lieten verder zien dat het verschil tussen conditie 5 en 6 niet significant was ($p = .354$). Dit betekent dat de concrete argumenten met gewone details overtuigender zijn als het gaat om het inschatten van de mate waarin de situatie problematisch is.

Vraag 3 en 4: ‘Ellen hulp nodig’ en ‘Tim uit huis’

Uit een eenweg multivariate variantieanalyse voor vraag 3, ‘hulp nodig’, met als factor ‘conditie’ bleek geen significant effect van conditie ($F(5, 200) = .90, p = .242$) (eenzijdig getoetst). Uit een eenweg multivariate variantieanalyse voor vraag 4, ‘uit huis’, met als factor ‘conditie’ bleek een marginaal significant effect van conditie ($F(5, 200) = 1.65, p = .074$) (eenzijdig getoetst). Omdat dit effect slechts marginaal significant is, kan niet nagegaan worden hoe die verschillen tussen de condities liggen.

3.2 Lengte als confounding factor

Omdat er bij de concrete argumenten in conditie 3, 4, 5 en 6 details zijn toegevoegd, zou het kunnen zijn dat de overtuigingskracht van deze argumenten veroorzaakt wordt doordat de concrete argumenten langer zijn dan de abstracte argumenten. Het gevonden effect van concreetheid op ‘oordeel’ zou dan niet veroorzaakt worden door de stijl van de argumenten, maar door de lengte. Er is met twee nieuwe variabelen (‘lengte’ en ‘oriëntatie’) getest of ‘lengte’ confounded was bij het gevonden effect van de vier vragen die samen het oordeel over Ellen als moeder vormen. ‘Lengte’ houdt in dat de condities 1 tot en met 4 zijn gerangschikt in twee groepen (‘lang’ en ‘kort’) aan de hand van de totale lengte van de argumenten samen (waarbij conditie 3 en 4 langere teksten zijn dan conditie 1 en 2). ‘Oriëntatie’ houdt in dat als de pro-argumenten concreet zijn, dat de contra-argumenten abstract zijn (conditie 1 en 3) en andersom: als de contra-argumenten concreet zijn, zijn de pro-argumenten abstract (conditie 2 en 4).

Uit een multivariate variantieanalyse voor ‘oordeel’ met als factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ bleek geen significant effect van lengte (Wilks Lambda, $F(4, 128) = 1.31, p = .272$). Er was dus geen significant effect op oordeel als gevolg van de lengte van de argumenten. Er bleek wel een significant effect van oriëntatie (Wilks Lambda, $F(4, 128) = 2.60, p = .039$). Dit betekent dat het gevonden verschil op ‘oordeel’ veroorzaakt is door ‘oriëntatie’ en niet door ‘lengte’. Er bleek ook geen interactie-effect tussen de factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ (Wilks Lambda, $F(4, 128) < 1, p = .725$): ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ hebben elkaar niet beïnvloed. Er kan dus gezegd worden dat het gevonden verschillen tussen de condities op het oordeel over Ellen veroorzaakt is door de stijl van de argumenten en niet door de lengte.

De vragen die samen het ‘oordeel’ over Ellen vormen, zullen nu apart worden besproken op ‘oriëntatie’. De derde en de vierde vraag, (‘Ellen hulp nodig’ en ‘Tim uit huis’) zullen buiten beschouwing worden gelaten wegens het uitblijven van een significant verschil tussen

de condities. Uit een multivariate variantieanalyse voor de eerste vraag, ‘geschikt als moeder’, met als factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ bleek een significant effect van ‘oriëntatie’ (Wilks Lambda, $F(1, 131) = 4.23, p = .042$), maar geen significant effect van ‘lengte’ (Wilks Lambda, $F(1, 131) < 1, p = .485$). Er bleek ook geen interactie-effect tussen de factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ op de eerste vraag (Wilks Lambda, $F(1, 131) < 1, p = .792$): ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ hebben elkaar niet beïnvloed. Het significante verschil tussen conditie 3 en 4 op de vraag of Ellen geschikt is als moeder, is niet veroorzaakt door de lengte van de argumenten, maar door de stijl waarin de argumenten zijn geschreven.

Uit een multivariate variantieanalyse voor ‘situatie is problematisch’ met als factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ bleek ook een significant effect van ‘oriëntatie’ (Wilks Lambda, $F(1, 131) = 9.12, p = .003$), maar niet van ‘lengte’ (Wilks Lambda, $F(1, 131) < 1, p = .715$). Er bleek ook geen interactie-effect tussen de factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ bij vraag 2 (Wilks Lambda, $F(1, 131) = 1.56, p = .213$): ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ hebben elkaar niet beïnvloed. Hierbij geldt dus ook dat het significante verschil tussen de condities 3 en 4 op de vraag of de situatie problematisch is, werd veroorzaakt door de stijl van de argumenten en niet de lengte.

Na deze analyses is eenzelfde analyse gedaan met de condities 1, 2, 5 en 6, waarbij eerst de vier vragen zijn samengenomen. Uit een multivariate variantieanalyse voor ‘oordeel’ met als factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ bleek geen significant effect van zowel ‘oriëntatie’ (Wilks Lambda, $F(1, 135) < 1, p = .840$) als lengte (Wilks Lambda, $F(1, 135) = 1.65, p = .165$). Ondanks dat er geen significante effecten gevonden zijn op de variabele ‘oordeel’, zal toch verder in de analyse gekeken worden naar de belangrijkste vraag: de geschiktheid van Ellen als moeder. Uit een multivariate variantieanalyse voor ‘geschikt als moeder’ met als factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ bleek een significant effect van ‘oriëntatie’ (Wilks Lambda, $F(1, 135) = 6.36, p = .013$), maar niet van ‘lengte’ (Wilks Lambda, $F(1, 135) < 1, p = .680$). Er bleek ook geen interactie-effect tussen de factoren ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ bij vraag 1 (Wilks Lambda, $F(1, 135) < 1, p = .658$): ‘lengte’ en ‘oriëntatie’ hebben elkaar niet beïnvloed. Ook bij het significante verschil tussen de condities 5 en 6 op de vraag of Ellen een geschikte moeder is, is het verschil niet veroorzaakt door de lengte van de argumenten maar door de stijl waarin de argumenten geschreven zijn.

3.3 Recall

Uit de vier vragen die gesteld zijn om een oordeel te krijgen over de geschiktheid van Ellen als moeder bleek een ander resultaat dan uit enkel de eerste vraag. Uit de vergelijking van de condities op de eerste vraag uit het onderzoek, bleek een marginaal significant verschil tussen

de condities zonder details en een significant verschil tussen de condities waarbij wel details zijn toegevoegd aan de concrete argumenten. Omdat de eerste vraag, het oordeel over de geschiktheid van Ellen als moeder, de belangrijkste vraag uit het onderzoek is, zal verder op alleen deze eerste vraag worden ingegaan. Een verklaring voor de gevonden resultaten bij vraag 1 ('Ellen geschikt als moeder') zou de Availability Heuristic van Tversky en Kahneman (1973) kunnen zijn. Om de Availability Heuristic als verklaring voor de gevonden resultaten op te kunnen werpen is er, na een aantal afleidende vragen in het materiaal, gevraagd of de participanten alles konden opschrijven wat ze zich nog van de argumenten konden herinneren. Dit is geanalyseerd door punten toe te kennen aan idea-units. Eén van de argumenten was: 'Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim.' Deze zin bestaat uit drie idea-units, die hier onderstreept zijn. Participanten konden 1 punt krijgen als de idea-unit ongeveer goed gereproduceerd werd en er werden 2 punten toegekend wanneer het gereproduceerde bijna perfect overeen kwam met de idea-unit.

De concrete argumenten in conditie 1, 3 en 5 bevatten dezelfde tekst, waarna er bij conditie 3 en 5 details toegevoegd werden. Voor deze argumenten konden dus meer punten worden gegeven. Het detail dat bij het eerder genoemde concrete argument is toegevoegd, is: 'Wanneer ze kipfilet eten, geeft Ellen Tim daar ook altijd wat tomatenketchup bij'. Ook voor de concrete argumenten van conditie 4 en 6 gold dat het concrete deel hetzelfde was als in conditie 2, maar dat er bij conditie 4 en 6 details zijn toegevoegd.

Voor alle voorargumenten samen konden participanten maximaal 22 punten halen, ongeacht of deze argumenten concreet of abstract geformuleerd waren. Voor de tegenargumenten was dit maximaal 20 punten, ongeacht de stijl. Voor de details die zijn toegevoegd aan de voorargumenten, konden participanten maximaal 10 extra punten krijgen. Bij de details die toegevoegd zijn aan de tegenargumenten was dit maximaal 12 extra punten.

De details die zijn toegevoegd aan de concrete argumenten, zijn procentueel gezien bijna evenveel gereproduceerd als de concrete argumenten zelf. Van de concrete argumenten werd 39,7% van de pro-argumenten gereproduceerd. Van de contra-argumenten was dit 32,4%. Gemiddeld werd 38,1% van de details die bij de pro-argumenten stonden gereproduceerd. Van de details die aan de contra-argumenten zijn toegevoegd, werd 31,9% gereproduceerd.

Uit een t-toets voor 'recall' met als factor 'stijl' bleek een significant effect van 'stijl' ($t(366) = 7.59, p < .001$). Concreet geformuleerde argumenten ($M = 10.47, SD = 5.88$) werden meer gereproduceerd dan abstract geformuleerde argumenten ($M = 6.70, SD = 4.06$). Een opmerking bij deze resultaten is dat de concrete argumenten van conditie 3, 4, 5 en 6 langer

waren door de toegevoegde details: er was dus meer informatie om te reproduceren. Er is een analyse gedaan waarbij de scores van de toegevoegde details niet zijn meegenomen: de gereproduceerde concrete argumenten zijn vergeleken met de gereproduceerde abstracte argumenten. Bij alle analyses hierna zijn de scores van de details niet meegenomen. Uit een t-toets voor ‘*recall*’ met als factor ‘stijl’ bleek een significant effect van stijl: concreet geformuleerde argumenten ($M = 7.90$, $SD = 4.25$) werden beter gereproduceerd dan abstract geformuleerde argumenten ($M = 5.55$, $SD = 3.46$) ($t(396) = 6.19$, $p < .001$). Tabel 3.4 geeft een overzicht van de gereproduceerde argumenten per conditie en een totaalgemiddelde van de concrete en abstracte gereproduceerde argumenten.

Tabel 3.4: Gemiddelde van gereproduceerde argumenten, zonder de scores van de toegevoegde details (maximum bij pro = 22, maximum bij contra = 20).

Conditie	Concreet	Abstract
1: Pro concreet – Contra abstract	7.89 (3.89)	5.09 (2.24)
2: Contra concreet – Pro abstract	7.33 (4.32)	4.52 (2.28)
3: Pro concreet (details) – Contra abstract	9.94 (4.57)	7.94 (4.91)
4: Contra concreet (details) – Pro abstract	7.57 (3.79)	5.46 (2.17)
5: Pro concreet (affectief) – Contra abstract	8.35 (4.50)	5.85 (4.27)
6: Contra concreet (affectief) – Pro abstract	6.51 (3.90)	4.57 (3.01)
Gemiddeld:	7.90 (4.25)	5.55 (3.46)

Om de resultaten van het geschiktheidsoordeel te kunnen koppelen aan de *recall*, is er met drie eenvoudige t-toetsen gekeken of de *recall* van de voorargumenten uit conditie 1, 3 en 5, die dus concreet geformuleerd zijn, verschilde van de voorargumenten uit conditie 2, 4 en 6, die dus abstract geformuleerd zijn. Op deze manier zijn dezelfde onderwerpen met elkaar vergeleken op *recall*, met als enige verschil de stijl waarin de argumenten geschreven zijn. Dit is ook gedaan met de tegenargumenten. Al deze analyses zijn exclusief de scores van de details.

Uit drie t-toetsen voor ‘*recall* van voorargumenten’ met als factor ‘stijl’ bleek een significant effect van stijl voor de voorargumenten (conditie 1 en 2: $t(55) = 4.39$, $p < .001$, conditie 3 en 4: $t(45) = 5.12$, $p < .001$, conditie 5 en 6: $t(66) = 4.13$, $p < .001$). Concreet geformuleerde voorargumenten van zowel conditie 1 ($M = 7.89$, $SD = 3.90$), 3 ($M = 9.94$, $SD = 4.57$) als 5 ($M = 8.35$, $SD = 4.50$) verschilden wat betreft gereproduceerde argumenten significant van de abstract geformuleerde voorargumenten van conditie 2 ($M = 4.52$, $SD = 2.28$), 4 ($M = 5.46$, $SD = 2.17$) en 6 ($M = 4.57$, $SD = 3.01$). Dit betekent dat de concrete voorargumenten steeds beter werden gereproduceerd dan de abstracte voorargumenten.

Uit drie t-toetsen voor ‘*recall* van tegenargumenten’ met als factor ‘stijl’ bleek voor conditie 1 en 2 een significant effect van stijl voor de tegenargumenten ($t(47) = 2.67, p = .01$). De concreet geformuleerde tegenargumenten (in conditie 2) werden beter gereproduceerd ($M = 7.33, SD = 4.32$) dan de abstract geformuleerde tegenargumenten (in conditie 1) ($M = 5.09, SD = 2.24$). De t-toetsen voor conditie 3 en 4 ($t(66) = .35, p = .729$) en voor conditie 5 en 6 ($t(69) = .68, p = .498$) waren niet significant. Dit betekent dat de concrete tegenargumenten in conditie 2 beter gereproduceerd zijn dan de abstracte tegenargumenten in conditie 1, maar dit gold niet voor de condities 3, 4, 5 en 6.

Nadat de participanten de argumenten gereproduceerd hadden, werd gevraagd of zij in hun gereproduceerde tekst de informatie konden onderstrepen die had bijgedragen aan het oordeel over Ellens geschiktheid als moeder. Uit een t-toets voor ‘onderstreepte *recall*’ met als factor ‘stijl’ bleek een significant effect voor ‘stijl’ ($t(388.256) = 3.931, p < .001$). Concreet geformuleerde argumenten werden in de *recall* vaker onderstreept ($M = 4.96, SD = 3.77$) dan argumenten die abstract zijn geformuleerd ($M = 3.39, SD = 2.93$). Dit betekent dat concrete argumenten meer hebben meegeteld bij het geschiktheidsoordeel, ongeacht of deze argumenten voor- of tegenargumenten waren.

3.4 Begrijpelijkheid en voorstelbaarheid

De begrijpelijkheid van elk argument werd bevraagd als een manipulatiecheck om te voorkomen dat een mogelijk stijleffect te verklaren zou zijn door een verschil in begrijpelijkheid. Het zou zo kunnen zijn dat abstracte argumenten lastiger te begrijpen zijn, en dat deze daardoor minder zwaar wegen bij het geven van een oordeel. Gaandeweg het onderzoek bleek echter dat de participanten ‘begrijpelijk’ opgevat hebben als iets in de richting van: ‘ik kan niet begrijpen dat Ellen haar zoon wel vijf keer per week onder de douche zet, maar dat ze maar ééns per halfjaar de badkamer schoonmaakt’. De contra-argumenten werden als minder begrijpelijk beoordeeld dan de pro-argumenten, terwijl er door de onderzoekers met begrijpelijkheid bedoeld werd: ‘in hoeverre kun je begrijpen wat hier staat? Is deze zin makkelijk te lezen?’. Deze vraag is, met de reden dat participanten de vraag verkeerd hebben geïnterpreteerd, niet in de analyse betrokken.

De voorstelbaarheid van elk van de argumenten werd bevraagd om de theorie van Hansen en Wänke (2010) aan te kunnen dragen als mogelijke verklaring voor de gevonden resultaten. Om de voorstelbaarheid van de argumenten te toetsen zijn de condities 1, 3 en 5 bijeen genomen: in deze condities waren de voorargumenten altijd concreet en de tegenargumenten

altijd abstract. De condities 2, 4 en 6 zijn ook samengenomen omdat bij deze condities de tegenargumenten altijd concreet waren en de voorargumenten altijd abstract.

Uit een multivariate variantieanalyse voor ‘voorstelbaarheid van conditie 1, 3 en 5’ met als factor ‘voor/tegen’ bleek een significant effect van voorargumenten ($F(1, 99) = 152.48, p < .001$). Voorargumenten ($M = 19.78, SD = 2.57$) werden als voorstelbaarder beoordeeld dan tegenargumenten ($M = 13.41, SD = 4.08$). Voor de condities 2, 4 en 6 trad echter geen hoofdeffect van voorstelbaarheid op: voorargumenten ($M = 17.90, SD = 2.73$) zijn nog steeds voorstelbaarder dan tegenargumenten ($M = 13.75, SD = 5.07$) ($F(1, 99) = 55.48, p < .001$). Omdat de voorargumenten in alle zes de condities voorstelbaarder zijn dan de tegenargumenten, lijkt ‘voorstelbaar’ hetzelfde te zijn opgevat als ‘begrijpelijk’. Participanten vonden het ‘onvoorstelbaar’ dat Ellen haar zoon altijd te laat op school afzette, maar ze konden het zich wel voorstellen dat Ellen erop lette dat Tim twee minuten zijn tanden poetste. De suggestie van Hansen en Wänke (2010) kan door dit misverstand niet meer worden opgeworpen als verklaring voor de resultaten van het onderzoek.

4. Discussie en conclusies

In het experiment van het onderhavige onderzoek is getracht het materiaal duidelijk te manipuleren: het materiaal is gematcht op basis van de inhoud van de argumenten en de argumenten zonder de details hebben dezelfde lengte. De details zelf zijn ook gematcht op lengte, zodat alle concrete argumenten met details even lang zijn. De concrete en de abstracte argumenten zijn met behulp van de concreetheidsschaal van Brysbaert et al. (2014) gecontroleerd: de concrete argumenten bleken ruim één punt hoger te scoren dan de abstracte argumenten.

De details die toegevoegd werden, zijn ontworpen op basis van het literatuuronderzoek naar bijvoorbeeld Pettus en Diener (1977), waaruit bleek dat het toevoegen van details een tekst concreter maakt. De inhoud van de details is relevant te noemen op basis van Guadagno et al. (2011) en uit het vooronderzoek is gebleken dat de details niet als extra argument gezien werden. Uit het vooronderzoek bleek ook dat emotionele details daadwerkelijk een emotie opwekten bij de participanten. Op basis van deze gegevens zijn de gevonden resultaten serieus te nemen: het experiment dat in het onderhavige onderzoek gedaan is, is zeer systematisch aangepakt.

4.1 Concreet versus abstract

De resultaten van het experiment in het onderhavige onderzoek laten zien dat Ellen gemiddeld niet erg geschikt gevonden werd als moeder: ze kreeg een krappe voldoende, een zes op een elfpuntschaal. Dit is niet zo gek, aangezien er drie voor- en drie tegenargumenten waren. Een krappe voldoende is een logisch gevolg voor een moeder die sommige dingen wel goed doet, maar andere dingen niet. Uit de resultaten van het experiment bleek wel, zoals verwacht, dat de stijl van de argumenten invloed heeft op het sociale oordeel dat gegeven moest worden: concrete argumenten zonder toegevoegde details waren marginaal significant overtuigender dan abstracte argumenten. Het effect was echter niet zo groot als verwacht, er werd slechts een marginaal significant verschil op oordeel over de geschiktheid van Ellen als moeder gevonden.

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat dat het vaak wordt aangeraden om in concrete taal te schrijven, waarbij het taalgebruik in de tekst ‘zintuiglijk waarneembaar’ moet zijn (Douma, 1994). Uit het onderhavige onderzoek is gebleken dat enkel concrete argumenten, zonder toegevoegde details, tegenover abstracte argumenten geen groot effect hebben op de overtuigingskracht van deze argumenten, want slechts een marginaal significant verschil werd gevonden. Bij de manipulatie is er goed op gelet dat de concrete argumenten daadwerkelijk concreet zijn, met behulp van de woordenlijst van Brysbaert et al. (2014). De abstracte argumenten waren op basis van Brysbaert et al. (2014) abstract te noemen, dus de gevonden effecten van ‘concreetheid’ in eerdere onderzoeken zijn wellicht niet veroorzaakt door concreetheid, maar door andere factoren, bijvoorbeeld details of emotie.

4.2 Concreet met details versus abstract

Pettus en Diener (1977) toonden al aan dat een tekst geconcretiseerd kan worden door details toe te voegen aan een tekst, en dat op die manier een concrete tekst overtuigender is dan een abstracte tekst. Ook de resultaten van de experimenten van Reyes et al. (1980) en Shedler en Manis (1986) hebben aangetoond dat het toevoegen van details een verschil in overtuigingskracht kan maken. Bij het experiment van Reyes et al. (1980) waren aan de concrete argumenten details toegevoegd, zoals een kom guacamole die op de grond valt waardoor een vlek op het witte kleed achterblijft. Ook bij het materiaal van Shedler en Manis (1986) werden details toegevoegd, zoals een jodiumvlek op de witte jas van de schooldokter en een tandenborstel in de vorm van Darth Vader.

De details die zijn toegevoegd aan het materiaal van het onderhavige onderzoek, zijn zorgvuldiger gemanipuleerd dan in de onderzoeken van Reyes et al. (1980) en Shedler en

Manis (1986). Bij het ontwikkelen van de details zijn de uitkomsten van het onderzoek van Guadagno et al. (2011) in acht genomen: de details waren allemaal relevant ten opzichte van de inhoud van het argument waar ze bij hoorden. Daarbij is uit het vooronderzoek gebleken dat de details geen extra argument voor de geschiktheid of ongeschiktheid van Ellen als moeder waren.

Uit de resultaten van het experiment bleek een significant verschil van stijl op het geschiktheidsoordeel. Indien er details toegevoegd waren aan de concrete argumenten, waren concrete argumenten overtuigender dan de abstracte argumenten. Dit is in overeenstemming met de tweede hypothese, dat concrete argumenten nog overtuigender zijn dan abstracte argumenten wanneer er details zijn toegevoegd aan de concrete argumenten. Hoewel de concrete argumenten met de details langer zijn dan de abstracte argumenten, blijkt uit multivariate analyses dat echter niet de lengte maar de stijl van de argumenten de oorzaak was van dit effect.

Een verklaring voor het feit dat enkel concrete argumenten met details overtuigender zijn dan abstracte argumenten, kan aan de aanwezigheid van de details liggen. De details kunnen als kapstok hebben gediend voor de argumenten: participanten herinnerden zich het detail, en daardoor ook het argument. Participanten herinneren zich de rode badmat met rafels en denken terug aan de vieze badkamer, die Ellen nooit schoonmaakt. Zo komt het argument terug in het geheugen. Dit zou ook verklaren waarom het effect bij de argumenten zonder details slechts marginaal significant was. Er kan gezegd worden dat concrete argumenten met details waarschijnlijk een groter effect op overtuigingskracht hebben dan enkel concrete argumenten. Er zou op basis van deze resultaten gezegd kunnen worden dat participanten Ellen een geschiktere moeder vonden, omdat ze Tim ketchup bij zijn kipfilet gaf. Het bleek echter dat het niet uitmaakte of dit gewoon ketchup was, of in de vorm van een gezichtje, het affectieve detail.

4.3 Concreet met affectieve details versus abstract

Zoals eerder vermeld, is het onderzoeken of het opwekken van een emotie invloed heeft op de overtuigingskracht van de argumenten, zeer exploratief. Uit de resultaten van het onderhavige experiment is gebleken dat het oproepen van een emotie geen effect heeft op de overtuigingskracht van de argumenten. Dit is niet in overeenstemming met de derde hypothese: er werd verwacht dat het oproepen van een emotionele respons zou zorgen voor een nog grotere overtuigingskracht. De concrete argumenten met details die een emotie

opwekken, hadden echter hetzelfde effect op overtuigingskracht als de concrete argumenten met details die geen emotie opwekten tegenover abstracte argumenten.

Uit het vooronderzoek is echter wel gebleken dat er daadwerkelijk een emotie opgeroepen werd in de details waarbij dat zou moeten zijn. Een effect van overtuigingskracht wordt dus veroorzaakt door details, maar het maakt niet uit of er in die details een emotie wordt opgeroepen of niet. Daar waar emotie in tekst wel effect heeft op het verwerken van de tekst (Goetz et al., 1993; Connell & Lynott, 2012; Kuperman et al., 2014), heeft emotie waarschijnlijk geen effect op de overtuigingskracht van argumenten. De gevonden verschillen tussen de condities 5 en 6 op overtuigingskracht zijn het gevolg van de details op zich, waarbij de affectieve details geen groter effect veroorzaakten dan de gewone details.

4.4 Recall en verklaringen

Om gevonden resultaten te kunnen verklaren, is aan de participanten gevraagd of zij, na een aantal afleidende vragen, konden opschrijven wat zij zich nog van de argumenten konden herinneren. Daarna werd gevraagd of de participanten in hun gereproduceerde argumenten konden onderstrepen wat voor hen doorslaggevend was geweest bij het toekennen van het geschiktheidsoordeel. De analyse van de *recall* liet zien dat concrete argumenten in alle condities significant meer gereproduceerd werden dan abstracte argumenten, zonder dat eventueel toegevoegde details werden meegenomen in de analyse.

Er werden significant meer concrete argumenten onderstreept dan abstracte argumenten. Deze resultaten lieten zien dat de Availability Heuristic van Tversky en Kahneman (1973) de verklaring kan zijn voor de gevonden verschillen op het gegeven oordeel. Deze heuristiek bouwt voort op de Dual Coding Theory van Paivio (1986), waarin gesteld wordt dat concrete informatie op twee manieren wordt opgeslagen: verbaal en visueel. Abstracte informatie wordt enkel verbaal opgeslagen. Concrete argumenten in de casus van het onderhavige onderzoek zijn op deze manier bij het afwegen van het geschiktheidsoordeel eerder beschikbaar in het geheugen en worden daarom meer gebruikt dan de abstracte argumenten, volgens de Availability Heuristic. Dat de concrete argumenten beschikbaar in het geheugen waren, is gebleken uit de resultaten van de analyse van de *recall*. Daarbij is uit de resultaten van de onderstreepte *recall* gebleken dat er meer concrete dan abstracte argumenten zijn onderstreept en dus hebben meegeteld bij het geven van een oordeel. De Availability Heuristic van Tversky en Kahneman (1973) bleek de gevonden resultaten goed te kunnen verklaren.

Het is het noemen waard dat er een effect van concreetheid op *recall* gevonden is, aangezien er enkel vier afleidende vragen tussen de argumenten en de reproductietaak stonden. De abstracte argumenten, die, in tegenstelling tot de concrete argumenten, enkel verbaal zijn opgeslagen, waren dus al heel snel minder beschikbaar in het geheugen dan de argumenten die zowel verbaal als visueel zijn opgeslagen. Details werden gemiddeld ongeveer evenveel gereproduceerd als argumenten, terwijl de details geen enkele relevante informatie voor het oordeel bevatten.

Leuk om te vermelden is dat 11.5% van de gereproduceerde details bij voorargumenten zijn onderstreept en dus hebben bijgedragen aan het geschiktheidsoordeel, en 16.5% van de gereproduceerde details van de tegenargumenten hebben ook bijgedragen. Er kan gezegd worden dat er vrij veel details zijn onderstreept, terwijl deze details geen argument waren. Voor een aantal participanten hebben de details dus meegewogen bij het oordeel, terwijl er geen relevante informatie instond over de geschiktheid van Ellen als moeder. De rood met wit gestreepte tandenborstel zou dus bijgedragen kunnen hebben aan de mate van geschiktheid.

In het experiment dat in het onderhavige onderzoek is uitgevoerd, is ook geprobeerd om voor de gevonden resultaten de verklaring van Hansen en Wänke (2010) aan te kunnen halen. Concrete argumenten zouden volgens de theorie van Hansen en Wänke (2010) voorstelbaarder, daardoor waarschijnlijker en daardoor meer waar zijn. De participanten is gevraagd de begrijpelijkheid en voorstelbaarheid van elk van de argumenten te beoordelen. De begrijpelijkheidsvraag is in de analyse niet meegenomen, omdat participanten aangaven hoe (on)begrijpelijk zij het doen en laten van Ellen als moeder vonden. Bij de analyse van de voorstelbaarheidsvraag bleek dat ook deze vraag verkeerd was opgevat, want in plaats van dat de zintuiglijke voorstelbaarheid werd aangegeven, werden de tegenargumenten in elke conditie als niet voorstelbaar beoordeeld. Dit betekent dat participanten ‘voorstelbaarheid’ hebben opgevat als: ‘Ik vind het onvoorstelbaar dat Ellen het huis nooit schoonmaakt en haar zoon altijd te laat op school aflevert!’ De verklaring van Hansen en Wänke (2010) kan door dit misverstand niet opgeworpen worden als eventuele verklaring van de gevonden resultaten.

4.5 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Wat interessant is om te vermelden en de moeite waard is om verder onderzoek naar te doen, is de manier waarop argumenten zijn gereproduceerd. Het is meer dan eens voorgekomen dat een participant een concreet aangeboden argument abstract reproduceerde. Een goed voorbeeld is het argument over het schoonmaken in huis. In de concrete versie stond: ‘Ellen stofzuigt maar twee keer per jaar de huiskamers en slaapkamers. Ook kan het wel vijf

maanden duren voordat ze de badkamer en de wc schoonmaakt.’ Gereproduceerd kwam dit er soms zo uit te zien: ‘Zijn [Tims] moeder is niet altijd even hygiënisch’. Dit is een zeer abstracte weergave van een concreet geformuleerd argument.

Een verklaring voor het feit dat concrete argumenten als abstract argument zijn gereproduceerd, kan zijn dat een abstract inhoudelijk meer informatie geeft: ‘niet hygiënisch’ omvat gelijk de schoonmaak van de wc, huiskamer, slaapkamer, badkamer, douche, keuken etc. Het is simpelweg economischer om een abstracte weergave te maken van zo’n argument. Dit roept echter wel de vraag op: zouden abstracte argumenten niet overtuigender moeten zijn, omdat een abstract argument volledig is? Een uiting als ‘evenwichtige voeding’ zegt meer over gezonde voeding dan ‘vier keer per week aardappels, groente en vlees’, want hierbij is het onduidelijk wat er de rest van de week wordt gegeten. Gezien de resultaten van het onderzoek lijken dit soort vragen niet in de participanten op te komen en is de concrete stijl van de argumenten overtuigender dan het krijgen van volledige informatie.

Het tegenovergestelde komt ook voor: soms maken participanten een concrete weergave van een abstract argument. Van ‘sanitaire voorzieningen’ wordt ‘wc en douche’ gemaakt. Dit zou kunnen zijn omdat dit makkelijker te onthouden is dan ‘sanitaire voorzieningen’. Dit zou verklaard kunnen worden doordat er een concrete weergave in het geheugen wordt gemaakt van ‘sanitaire voorzieningen’ en ‘wc en douche’ het prototype zijn van deze voorzieningen. Participanten herinneren zich de abstracte tekst niet meer, maar weten nog wel wat er ongeveer in de tekst stond en dit reproduceren zij. Abstracte uitingen worden dus niet onthouden, maar soms worden er wel concrete weergaven van in het geheugen opgeslagen. Ook dit is de moeite waard om verder te onderzoeken.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat concrete argumenten overtuigender zijn dan abstracte argumenten, wanneer de concrete argumenten details bevatten. Het maakt geen verschil of deze details een emotie oproepen. De Availability Heuristic van Tversky en Kahneman (1973) kan als verklaring opgeworpen worden voor dit resultaat.

Toch zijn er een aantal punten waarop het onderhavige onderzoek geoptimaliseerd kan worden.

Ten eerste zal de begrijpelijkheid en de voorstelbaarheid van de argumenten op een duidelijkere manier bevestigd moeten worden, zodat er hier geen misverstanden meer over ontstaan. Een optie voor de begrijpelijkheid is vragen hoe de participant het argument vindt om te lezen. Deze antwoordt dan op een zevenpuntschaal, waarbij 1 ‘zeer moeilijk te lezen’ en 7 ‘zeer makkelijk om te lezen’ is. De voorstelbaarheid kan worden gemeten met de vraag:

‘zie je het argument voor je?’ waarop op een zevenpuntschaal geantwoord moet worden waarbij 1 is: ‘ik zie het niet voor me’ en 7 is: ‘ik zie het als een film voor me’.

Ten tweede zou het bij vervolgonderzoek een groot voordeel kunnen zijn als de onderwerpen van de argumenten zowel als voor- en als tegenargument aan kunnen worden aangeboden. Het onderwerp ‘voeding’ was nu enkel een voorargument, uit de overweging dat het als normaal wordt gezien dat een kind goede voeding krijgt. Wanneer dit argument als tegenargument geformuleerd wordt, zal dit een gematigd argument moeten zijn, waarbij de zoon van Ellen niet altijd heel slecht te eten krijgt. Er kan bijvoorbeeld als concreet tegenargument wel gezegd worden dat Ellen voor het avondeten vaak even snel langs de pizzeria of de McDonalds rijdt.

Een experiment dat op dezelfde manier wordt opgezet als het experiment in het onderhavige onderzoek, met de besproken aanpassingen om het experiment te optimaliseren, zou uitsluitsel kunnen geven over de vragen die niet zijn beantwoord in de discussie, zoals: zou de theorie van Hansen en Wänke (2010) ook als verklaring voor de gevonden resultaten kunnen dienen? Heeft de begrijpelijkheid van de argumenten invloed op het sociale oordeel? Hebben de argumenten die in het onderhavige onderzoek gebruikt zijn als voorargument ook effect als tegenargument, en andersom?

Toch zouden de gevonden effecten in dit onderzoek wel bij kunnen dragen aan het verfijnen van de definitie van concreetheid. Concrete teksten mogen dan begrijpelijker, interessanter en beter te onthouden zijn, er is maar een klein effect op overtuigingskracht. Het is gebleken dat de details de oorzaak zijn van het effect dat aan concreetheid en levendigheid werd toegedicht en dat is zeker iets waar rekening mee gehouden moet worden als het gaat om het opstellen van concrete teksten.

5. Literatuur

Bensi, L., Nori, R., Strazzari, E., & Giusberti, F. (2003). Vividness in judgements of guilt. *Perceptual and Motor Skills*, 97, 1133-1136.

Block, L.G., & Keller, P.A. (1997). Effects of self-efficacy and vividness on the persuasiveness of health communications. *Journal of Consumer Psychology*, 6(1), 31-54.

Brysbaert, M., Stevens, M., Deyne, S. de, Voorspoels, W., & Storms, G. (2014). Norms of age of acquisition and concreteness for 30.000 Dutch words. *Acta Psychologica*, 150, 80-84.

Collins, R.L., Taylor, S.E., Wood, J.V., & Thompson, S.C. (1988). The vividness effect: Elusive or illusory? *Journal of Experimental Social Psychology*, 24(1), 1-18.

Connell, L., & Lynott, D. (2012). Strength of perceptual experience predicts word processing performance better than concreteness or imageability. *Cognition*, 125(3), 452-465.

Douma, P. (1994). Wees zo concreet mogelijk. Schrijfadvisers over concreet en abstract taalgebruik. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 16(1), 16-31.

Goetz, E.T., Sadoski, M., Stowe, M.L., Fetsco, T.G., & Kemp, S.G. (1993). Imagery and emotional response in reading literary text: Quantitative and qualitative analyses. *Poetics*, 22, 35-49.

Grisel, L., & Janssen, A. (2015). 'De invloed van levendigheid en gedetailleerdheid op het concreetheidseffect.' Werkstuk voor de cursus Experimenteel onderzoek naar persuasieve teksten aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Guadagno, R.E., Rhoads, K.V.L., & Sagarin, B.J. (2011). Figural vividness and persuasion: Capturing the elusive vividness effect. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(5), 626-638.

Hansen, J., & Wänke, M. (2010). Truth from language and truth from fit: The impact of linguistic concreteness and level of construal on subjective truth. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(11), 1576-1588.

Hustinx, L.G.M.M., & Wit, E.E. de (2012). Kunnen levendige getuigenissen je achter de tralies doen belanden? Een experimenteel onderzoek naar het effect van levendig taalgebruik op oordelen over schuld bij leken en 'experts'. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 34(3), 213-228.

Kuperman, V., Estes, Z., Brysbaert, M., & Warriner, A.B. (2014). Emotion and language: Valence and arousal affect word recognition. *Journal of Experimental Psychology: General*, 143(3), 1065-1081.

- Nisbett R., & Ross, L. (1980). *Human inference: Strategies and shortcomings of social judgement*. NJ: Englewoods Cliffs.
- Paivio, A. (1986). *Mental representations: A dual coding approach*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Pettus, C., & Diener, E. (1977). Factors affecting the effectiveness of abstract versus concrete information. *The Journal of Social Psychology*, 103(2), 233-242.
- Reyes, R.M., Thompson, W.C., & Bower, G.H. (1980). Judgmental biases resulting from differing availabilities of arguments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(1), 2-12.
- Sadoski, M., Goetz, E.T., & Fritz, J.B. (1993). Impact of concreteness on comprehensibility, interest, and memory for text: Implications for dual coding theory and text design. *Journal of Educational Psychology*, 85, 291-304.
- Sadoski, M., Goetz, E.T., & Rodriguez, M. (2000). Engaging texts: Effects of concreteness on comprehensibility, interest, and recall in four text types. *Journal of Educational Psychology*, 92(1), 85-95.
- Semin, G. R., & Fiedler, K. (1991). The linguistic category model, its bases, applications and range. In W. Stroebe & M. Hewstone (Eds.), *European review of social psychology* (Vol 2, pp. 1-30). Chichester, UK: Wiley.
- Shedler, J., & Manis, M. (1986). Can the availability heuristic explain vividness effects? *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(1), 26-36.
- Smith, S.M., & Shaffer, D.R. (2000). Vividness can undermine or enhance message processing: the moderating role of vividness congruency. *Society for Personality and Social Psychology*, 26(7), 769-779.
- Taylor, S.E., & Thompson S.C. (1982). Stalking the elusive “vividness” effect. *Psychological Review*, 89, 155-181.
- Tversky, A., & Kahneman, D. (1973). Availability: A heuristic for judging frequency and probability. *Cognitive Psychology*, 5, 207-232.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Alle argumenten zoals gebruikt in het onderzoek

PRO

Goede voeding

Concreet

Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. (147)

Abstract

Ellen vindt evenwichtige voeding belangrijk voor Tim. Zo maakt ze regelmatig een maaltijd voor hem waarin de belangrijkste voedingsstoffen zitten. (146)

Details

Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. Wanneer ze kipfilet eten, geeft Ellen Tim daar ook altijd wat tomatenketchup bij. (229)

Affectieve details

Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. Wanneer ze kipfilet eten, maakt ze daar voor Tim een gezichtje van ketchup op. (226)

Op tijd naar bed

Concreet

Ellen brengt haar zevenjarige zoon elke avond om half acht naar bed. Tim krijgt zo iedere nacht twaalf uur slaap. (113)

Abstract

Ellen zorgt dat haar jonge zoon dagelijks op een vast tijdstip gaat slapen. Tim krijgt zo elk etmaal voldoende rust. (116)

Details

Ellen brengt haar zevenjarige zoon elke avond om half acht naar bed. Tim krijgt zo iedere nacht twaalf uur slaap. Hij mag voor het slapen nog een half uur televisie kijken en daarna brengt Ellen hem naar boven. (210)

Affectieve details

Ellen brengt haar zevenjarige zoon elke avond om half acht naar bed. Tim krijgt zo iedere nacht twaalf uur slaap. Ze kijken voor het slapen saampjes in het grote bed nog naar zijn lievelingsprogramma Sesamstraat. (212)

Persoonlijke hygiëne

Concreet

Ellen vindt dat Tim vijf keer per week onder de douche moet en twee keer per dag zijn tanden moet poetsen. Ze blijft dan in de badkamer staan zodat hij echt twee minuten poetst. (177)

Abstract

Ellen schenkt veel aandacht aan de lichamelijke hygiëne van Tim. Hij moet van haar heel regelmatig douchen. Daarnaast inspecteert ze vaak zijn gebitsverzorging. (160)

Details

Ellen vindt dat Tim vijf keer per week onder de douche moet en twee keer per dag zijn tanden moet poetsen. Ze blijft dan in de badkamer staan zodat hij echt twee minuten poetst. Tim gebruikt dan een rood met wit gestreepte tandenborstel. (237)

Affectieve details

Ellen vindt dat Tim vijf keer per week onder de douche moet en twee keer per dag zijn tanden moet poetsen. Ze blijft dan in de badkamer staan zodat hij echt twee minuten poetst. Tim heeft zelf zijn Minion-tandenborsteltje mogen uitkiezen. (238)

CONTRA

Geen problemen vertellen

Concreet

Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. (127)

Abstract

Tim kan niet met Ellen over problemen, verliefdheden en onenigheid communiceren. Ze vindt dat hij vroeg weerbaar moet zijn. (123)

Details

Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. Tim had vier weken geleden ruzie met Peter, maar hij vertelde dit niet thuis aan Ellen. (215)

Affectieve details

Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. Tim werd vorige maand gepest door Peter, maar durfde dit niet aan Ellen te vertellen. (213)

Te laat op school

Concreet

Ellen stapt iedere dag te laat in de auto om Tim naar school te brengen. De deur zit dan al dicht en hij moet aan de juf vertellen waarom hij te laat komt. (155)

Abstract

Ellen houdt de aanvangstijden van de school van Tim slecht in de gaten. Wanneer Tim te laat arriveert moet hij een reden opgeven voor zijn late binnenkomst. (156)

Details

Ellen stapt iedere dag te laat in de auto om Tim naar school te brengen. De deur zit dan al dicht en hij moet aan de juf vertellen waarom hij te laat komt. Tim moet dan maandag en dinsdag nablijven en dan gaat hij zijn huiswerk alvast maken. (241)

Affectieve details

Ellen stapt iedere dag te laat in de auto om Tim naar school te brengen. De deur zit dan al dicht en hij moet aan de juf vertellen waarom hij te laat komt. Tim moet dan maandag en dinsdag nablijven en dan zit hij moederziel alleen in het lokaal. (245)

Vies huis

Concreet

Ellen stofzuigt maar twee keer per jaar de huiskamer en slaapkamers. Ook kan het wel vijf maanden duren voordat ze de badkamer en de wc schoonmaakt. (148)

Abstract

Ellen maakt zelden de beneden- en bovenverdieping schoon. Het kan ook bijna een half jaar duren voordat zij de sanitaire voorzieningen in het huis reinigt. (155)

Details

Ellen stofzuigt maar twee keer per jaar de huiskamer en slaapkamers. Ook kan het wel vijf maanden duren voordat ze de badkamer en de wc schoonmaakt. De rode mat op de vloer van de badkamer is versleten en er hangen rafels aan. (226)

Affectieve details

Ellen stofzuigt maar twee keer per jaar de huiskamer en slaapkamers. Ook kan het wel vijf maanden duren voordat ze de badkamer en de wc schoonmaakt. De rode badmat is versleten en Tim wil er niet met zijn blote voetjes op staan. (228)

Vooronderzoek: lijst 1

Ellen is een alleenstaande moeder die voor haar zevenjarige zoon Tim zorgt. De kinderbescherming twijfelt over Ellens capaciteiten als moeder en denkt erover om Tim uit huis te laten plaatsen. Er zijn dingen die ze goed doet bij het opvoeden van Tim, maar ook dingen die ze niet zo goed doet. Hierover krijg je dadelijk argumenten te lezen. Bij ieder argument worden drie stellingen aangeboden, waarbij je kunt aangeven of je het er mee eens of oneens bent.

We willen weten in welke mate de schuingedrukte informatie emotie bij je oproept. Met het oproepen van emotie wordt bedoeld: vind ik leuk, vind ik sneu, raakt me. Kortom: het doet iets met je.

Daarnaast willen we weten of de schuingedrukte informatie van belang is bij de afweging of Ellen een goede moeder is, of dat het een detail is. Ook dat geef je aan.

1. Ellen brengt haar zevenjarige zoon elke avond om half acht naar bed. Tim krijgt zo iedere nacht twaalf uur slaap. *Hij mag voor het slapen nog een half uur televisie kijken en daarna brengt Ellen hem naar boven.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

2. Ellen schenkt veel aandacht aan de lichamelijke hygiëne van Tim. Hij moet van haar heel regelmatig douchen. Daarnaast inspecteert ze vaak zijn gebitsverzorging.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

3. Tim kan niet met Ellen over problemen, verliefdheden en onenigheid communiceren. Ze vindt dat hij vroeg weerbaar moet zijn.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

4. Ellen stapt iedere dag te laat in de auto om Tim naar school te brengen. De deur zit dan al dicht en hij moet aan de juf vertellen waarom hij te laat komt. *Tim moet dan 20 minuten nablijven en dan zit hij moederziel alleen in het klaslokaal.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

5. Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. *Wanneer ze kipfilet eten, geeft Ellen Tim daar ook altijd wat tomatenketchup bij.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

6. Ellen stofzuigt maar twee keer per jaar de huiskamer en slaapkamers. Ook kan het wel vijf maanden duren voordat ze de badkamer en de wc schoonmaakt. *De badmat stinkt en Tim durft er niet met blote voeten op te staan.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

7. Ellen houdt de aanvangstijden van de school van Tim slecht in de gaten. *Wanneer Tim te laat arriveert moet hij een reden opgeven voor zijn late binnenkomst.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

8. Ellen vindt dat Tim vijf keer per week onder de douche moet en twee keer per dag zijn tanden moet poetsen. Ze blijft dan in de badkamer staan zodat hij echt twee minuten poetst. *Tim heeft een rood met wit gestreepte tandenborstel.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

9. Ellen maakt zelden de beneden- en bovenverdieping schoon. Het kan ook bijna een half jaar duren voordat zij de sanitaire voorzieningen in het huis reinigt.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

10. Ellen zorgt dat haar jonge zoon dagelijks op een vast tijdstip gaat slapen. Tim krijgt zo elk etmaal voldoende rust.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

11. Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. Tim wordt vreselijk gepest door drie jongens, maar durft dit niet aan Ellen te vertellen.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

12. Ellen vindt evenwichtige voeding belangrijk voor Tim. Zo maakt ze regelmatig een maaltijd voor hem waarin de belangrijkste voedingsstoffen zitten.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Vooronderzoek: lijst 2

Ellen is een alleenstaande moeder die voor haar zevenjarige zoon Tim zorgt. De kinderbescherming twijfelt over Ellens capaciteiten als moeder en denkt erover om Tim uit huis te laten plaatsen. Er zijn dingen die ze goed doet bij het opvoeden van Tim, maar ook dingen die ze niet zo goed doet. Hierover krijg je dadelijk argumenten te lezen. Let op: de inhoud van deze argumenten kan deels overlappen.

Bij ieder argument worden drie stellingen aangeboden, waarvan je kunt aangeven of je het er mee eens of oneens bent.

We willen weten in welke mate de schuingedrukte informatie emotie bij je oproept. Met het oproepen van emotie wordt bedoeld: vind ik leuk, vind ik sneu, raakt me. Kortom: het doet iets met je.

Daarnaast willen we weten of de schuingedrukte informatie van belang is bij de afweging of Ellen een goede moeder is, of dat het een detail is. Ook dat geef je aan.

1. Ellen zorgt dat haar jonge zoon dagelijks op een vast tijdstip gaat slapen. Tim krijgt zo elk etmaal voldoende rust.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

2. Ellen vindt dat Tim vijf keer per week onder de douche moet en twee keer per dag zijn tanden moet poetsen. Ze blijft dan in de badkamer staan zodat hij echt twee minuten poetst. Tim heeft zelf zijn Minion-tandenborsteltje uitgekozen.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

3. Tim kan niet met Ellen praten over ruzies, meisjes en school. Ze vindt dat hij zich met zeven jaar een sterke kerel moet tonen. Tim heeft al anderhalve week ruzie met Peter, maar hij vertelt dit niet thuis aan Ellen.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

4. Ellen houdt de aanvangstijden van de school van Tim slecht in de gaten. Wanneer Tim te laat arriveert moet hij een reden opgeven voor zijn late binnenkomst.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

5. Ellen vindt evenwichtige voeding belangrijk voor Tim. Zo maakt ze regelmatig een maaltijd voor hem waarin de belangrijkste voedingsstoffen zitten.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

6. Ellen maakt zelden de beneden- en bovenverdieping schoon. Het kan ook bijna een half jaar duren voordat zij de sanitaire voorzieningen in het huis reinigt.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

7. Ellen stapt iedere dag te laat in de auto om Tim naar school te brengen. De deur zit dan al dicht en hij moet aan de juf vertellen waarom hij te laat komt. *Tim moet dan 20 minuten nablijven en dan moet hij in de klas zijn huiswerk alvast gaan maken.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

8. Ellen schenkt veel aandacht aan de lichamelijke hygiëne van Tim. Hij moet van haar heel regelmatig douchen. Daarnaast inspecteert ze vaak zijn gebitsverzorging.

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

9. Ellen stofzuigt maar twee keer per jaar de huiskamer en slaapkamers. Ook kan het wel vijf maanden duren voordat ze de badkamer en de wc schoonmaakt. *De mat in de badkamer zit vol vlekken en er hangen rafels aan.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

10. Ellen brengt haar zevenjarige zoon elke avond om half acht naar bed. Tim krijgt zo iedere nacht twaalf uur slaap. *Ze kijken voor het slapen saampjes in het grote bed nog naar zijn lievelingsprogramma Sesamstraat.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

11. *Tim kan niet met Ellen over problemen, verliefdheden en onenigheid communiceren. Ze vindt dat hij vroeg weerbaar moet zijn.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

12. Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim. *Wanneer ze kipfilet eten, maakt ze daar voor Tim een gezichtje van ketchup op.*

De schuingedrukte informatie roept emoties bij me op:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Het taalgebruik is de oorzaak van de opgewekte emotie:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

De schuingedrukte informatie vind ik een detail:

helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 8 9 helemaal mee eens

Bijlage 3: Overzicht t-toetsen vooronderzoek

Hier een overzicht van de t-toetsen van alle argumenten uit het vooronderzoek op ‘roept emotie op’ en ‘vind ik een detail’.

Tabel 6.1 – opgeroepen emotie van de details op een negenpuntschaal waarbij 1=geen opgeroepen emotie en 9 = wel opgeroepen emotie. De t-toets geeft aan of het verschil tussen opgeroepen emotie per detail significant is.

Argument	Gewone details	Affectieve details	t-toets
Goede voeding	2.88 (1.89)	6.19 (1.97)	$t(30) = 4.86, p < .001$
Op tijd naar bed	4.25 (1.88)	6.31 (1.40)	$t(30) = 3.52, p = .001$
Goede hygiëne	2.19 (1.47)	5.00 (2.07)	$t(30) = 4.44, p < .001$
Geen problemen vertellen	5.63 (1.71)	7.63 (1.20)	$t(30) = 3.83, p = .001$
Vies huis	5.31 (2.12)	6.75 (1.44)	$t(30) = 2.25, p = .032$
Te laat op school	6.56 (1.41)	7.19 (1.60)	$t(30) = 1.17, p = .251$

Tabel 6.2 – mate van detaillering op een negenpuntschaal, waarbij 1 = vind ik geen detail en 9 = vind ik zeker een detail. De t-toets geeft aan of het verschil tussen de abstracte argumenten en de argumenten met details significant is.

Argument	Abstract	Details	t-toets
Goede voeding	4.09 (2.49)	6.28 (2.20)	$t(62) = 3.72, p < .001$
Op tijd naar bed	4.34 (2.25)	5.53 (2.16)	$t(62) = 2.16, p = .035$
Goede hygiëne	4.03 (2.13)	6.75 (2.60)	$t(62) = 4.57, p < .001$
Geen problemen vertellen	3.84 (2.22)	3.63 (2.50)	$t(62) = .371, p = .712$
Vies huis	3.88 (2.93)	4.78 (2.37)	$t(62) = 1.36, p = .178$
Te laat op school	4.03 (2.19)	4.41 (2.71)	$t(59) = .609, p = .545$

Bijlage 4: Conditie 1 van het hoofdexperiment

Beste proefpersoon,

In dit onderzoek moet je je voorstellen dat je lid bent van een burgerjury. Vandaag is de casus ‘Ellen Jansen’ aan de orde. **Ellen is een alleenstaande moeder die voor haar zevenjarige zoon Tim zorgt. De kinderbescherming twijfelt over Ellens capaciteiten als moeder en denkt erover om Tim uit huis te laten plaatsen. Er zijn zowel argumenten voor als tegen Ellens geschiktheid als moeder. Je krijgt deze argumenten te lezen en daarna beantwoord je een aantal vragen over deze casus. We willen je vragen om de vragenlijst per pagina in te vullen en niet vooruit of terug te bladeren.**

Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim.

Tim kan niet met Ellen over problemen, verliefdheden en onenigheid communiceren. Ze vindt dat hij vroeg weerbaar moet zijn.

Ellen brengt haar zevenjarige zoon elke avond om half acht naar bed. Tim krijgt zo iedere nacht twaalf uur slaap.

Ellen houdt de aanvangstijden van de school van Tim slecht in de gaten. Wanneer Tim te laat arriveert moet hij een reden opgeven voor zijn late binnenkomst.

Ellen vindt dat Tim vijf keer per week onder de douche moet en twee keer per dag zijn tanden moet poetsen. Ze blijft dan in de badkamer staan zodat hij echt twee minuten poetst.

Ellen maakt zelden de beneden- en bovenverdieping schoon. Het kan ook bijna een half jaar duren voordat zij de sanitaire voorzieningen in het huis reinigt.

Sla nu de pagina om. **Let op:** je mag nu niet meer terugkijken!

Hoe geschikt vind je Ellen als moeder voor Tim?

Ongeschikt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Geschikt

In welke mate vind je de situatie waarin Tim zich bevindt problematisch?

Problematisch 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Niet problematisch

In welke mate vind je dat Ellen hulp nodig heeft bij de opvoeding van Tim?

Hulp nodig 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Geen hulp nodig

Stel dat de situatie van Ellen en Tim niet verandert en er komt geen hulp. In welke mate ben je het dan eens met de stelling: ‘Tim moet uit huis geplaatst worden’?

Uit huis 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Niet uit huis

Persoonsgegevens

Leeftijd:

Geslacht: man / vrouw

Laatstgenoten opleiding:

Nationaliteit:

Kijk je veel televisieprogramma's over juridische zaken?

Nooit – Af en toe – Regelmatig – Vaak

Is er iemand in je omgeving die te maken heeft gehad met de kinderbescherming?

Ja – Nee – Weet ik niet

We zijn geïnteresseerd in wat je van de casus hebt onthouden. Schrijf **zonder terug te kijken** alles op wat je je nog kunt herinneren van de argumenten over Ellen en Tim. Ook als je denkt dat het iets onbelangrijks is wat je je herinnert, willen wij dat toch graag weten. Probeer zo compleet mogelijk te zijn.

Onderstreep nu op de **vorige** pagina alles wat heeft bijgedragen aan je oordeel over de geschiktheid van Ellen als moeder. Het maakt niet uit wat je onderstreept: dit hoeft geen logische keuze te zijn.

Mocht je tijdens het onderstrepen nog iets te binnen schieten, schrijf dat dan in het onderstaande blok op.

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the student to write down any additional thoughts or observations during the underlining process.

Het experiment is nog niet afgelopen. Sla de pagina om voor het laatste deel van de vragenlijst.

Je krijgt nu de argumenten nog een keer te lezen en deze ga je beoordelen op voorstelbaarheid en begripelijkheid. Met voorstelbaarheid bedoelen we de mate waarin het beschrevene beeldend vindt en je het voor je kunt zien.

1. Ellen vindt het belangrijk dat Tim gezond eet bij ontbijt, lunch en avondeten. Vier keer per week kookt ze groenten, vlees en aardappelen voor Tim.

Ik vind dit argument:

Niet voorstelbaar	1	2	3	4	5	6	7	Voorstelbaar
Niet begripelijk	1	2	3	4	5	6	7	Begripelijk

2. Tim kan niet met Ellen over problemen, verliefdheden en onenigheid communiceren. Ze vindt dat hij vroeg weerbaar moet zijn.

Ik vind dit argument:

Niet voorstelbaar	1	2	3	4	5	6	7	Voorstelbaar
Niet begripelijk	1	2	3	4	5	6	7	Begripelijk

3. Ellen brengt haar zevenjarige zoon elke avond om half acht naar bed. Tim krijgt zo iedere nacht twaalf uur slaap.

Ik vind dit argument:

Niet voorstelbaar	1	2	3	4	5	6	7	Voorstelbaar
Niet begripelijk	1	2	3	4	5	6	7	Begripelijk

4. Ellen houdt de aanvangstijden van de school van Tim slecht in de gaten. Wanneer Tim te laat arriveert moet hij een reden opgeven voor zijn late binnenkomst.

Ik vind dit argument:

Niet voorstelbaar	1	2	3	4	5	6	7	Voorstelbaar
Niet begripelijk	1	2	3	4	5	6	7	Begripelijk

5. Ellen vindt dat Tim vijf keer per week onder de douche moet en twee keer per dag zijn tanden moet poetsen. Ze blijft dan in de badkamer staan zodat hij echt twee minuten poetst.

Ik vind dit argument:

Niet voorstelbaar	1	2	3	4	5	6	7	Voorstelbaar
Niet begripelijk	1	2	3	4	5	6	7	Begripelijk

6. Ellen maakt zelden de beneden- en bovenverdieping schoon. Het kan ook bijna een half jaar duren voordat zij de sanitaire voorzieningen in het huis reinigt.

Ik vind dit argument:

Niet voorstelbaar	1	2	3	4	5	6	7	Voorstelbaar
Niet begripelijk	1	2	3	4	5	6	7	Begripelijk

Dit is het einde van de vragenlijst. Bedankt voor je deelname!